

Tanya's Beauty Salon

- THREADING / WAXING
- FACIAL (MEN & WOMEN)
- ANTI-AGING FACIAL - BLEACH
- HAIR CUT - COLOR AND STYLE

WE SPECIALIZE IN BRIDAL & HENNA

85-03 ROOSEVELT AVE. JACKSON HEIGHTS, NY 11373
Tel: 718-205-7832

Ad Space Available
Call: 847-359-0746
 e-mail: punjabtimes1@gmail.com

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

120-20 101 Avenue S. Richmond Hill, NY 11419

Eighteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email: punjabtimes1@gmail.com
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 01, January 7, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੁਣ ਖੈਰ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ: ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਨਤਾ'

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਤੱਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲੰਮੀ ਘੋਖ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਇਆ ਫੈਸਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਭਿਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ ਜੋ 1990 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਸਾਂਤਾਕਰੂਜ਼ (ਮੁੰਬਈ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਅਭਿਰਾਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 2002 ਵਿਚ 'ਹਿੰਦੂਤਵ' ਬਾਰੇ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(3) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ 30 ਜਨਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਮੁਹਰੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਤਤਾਲ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ 350ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸ਼ਰਧਾਪੂਰਵਕ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਐਨ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਤਰਕ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦਾ 'ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ' ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਹੇੜ ਲਿਆ

ਸੀ, ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਸ਼ਾਂਤ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਉਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਬਲਦੀ ਉਤੇ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਠੀ।

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤਰਤ ਤਾਰਨ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦ ਕੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਪ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਖੱਟੀ ਹੀ ਖਾਂਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸਿਆਸੀ

ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮਾਹੌਲ ਭਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ, ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਗੁਆਏ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

World Wide Travel
 www.fly2world.com

Chicago \$760* Delhi
 24/7 Emergency Service
 Detroit \$1050* Delhi

Lowest Fare Guaranteed
734-838-9998

*Fares shown above are subject to availability and may change without notice. Call us for more information.

Ad Space Available
Call: 847-359-0746
 e-mail: punjabtimes1@gmail.com

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 18ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2017)
 ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ਼, ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਅਤੇ
 ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ
ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ
ਸਾਲ 2017 ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ 25 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ   ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ   ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ   ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ   ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ   ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ   ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ   ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਗੀ   ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ   ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ   ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ   ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ   ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ   ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ   ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ   ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ   ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ   ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ   ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ   ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ   ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ   ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ   ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ

ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਲੇਖਕ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ   ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ   ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ   ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ   ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ   ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ   ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ   ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ   ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ   ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ   ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

Ph: 847-359-0746

e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com

ਦਾਉਦ ਦੀ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮੁੰਬਈ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਮਗਲਰ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (ਯੂ.ਏ.ਈ.) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਾਉਦ ਦੀ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਉਦ ਇਬਰਾਹੀਮ ਦੇ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ੇਅਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਈ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਾਉਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਾਉਦ ਦੀ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਧੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਮਦ ਆਮ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੱਕ ਅਪਤ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਨੋਟਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਨੋਟਬੰਦੀ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਹੋਟਲਾਂ, ਗੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ 'ਚ ਰਾਤ ਕੱਟੀ ਲਈ ਕਮਰੇ ਮਿਲਣੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਮ ਲੱਗਾ ਰਹਿਣਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੋਟਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਗੋਲਕ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁਗਣੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਵਾ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਹ

ਸੰਖਿਆ ਕਰੀਬ 7 ਲੱਖ ਤੱਕ ਅਪਤ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਲੰਗਰ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਆਮਦ ਕਾਰਨ ਲੰਗਰ 'ਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 100 ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਟਾ ਪੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 15 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਬਜ਼ੀ, 25 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾਲ, 14 ਕੁਇੰਟਲ ਚੌਲ, 25 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁਧ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੀਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿੱਠੀਆਂ ਸੇਵੀਆਂ ਵੀ ਲੰਗਰ 'ਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਮੌਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ 350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ ਸੰਬੰਧੀ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵੀ ਸੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ

ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚੌਧਰੀ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਂਧੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਖੇ ਟੈਂਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਜਸਟਿਸ ਖੈਹਰ ਖਿਲਾਫ ਅਰਜ਼ੀ ਖ਼ਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ. ਖੈਹਰ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਸਟਿਸ ਖੈਹਰ ਦੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੜਪੋਤਾ ਆਪਣੀ ਚਪੜਾਸੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਉਸ ਨਾਲ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਆਸ ਕੌਰ ਦੇ ਪੜਪੋਤੇ ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ 6 ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ 60 ਸਾਲਾ ਪਿਤਾ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਗੁਰਬਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ। 30 ਸਾਲਾ ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋ 10ਵੀਂ ਪਾਸ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ 2500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਿੰਠੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧਿਆਨ

ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਵਿਖੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚੀਂਡਸਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੀ ਟਿਕਟ

ਮੁਹਾਲੀ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੈਪਟਨ ਤੇਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਦਰਅਸਲ ਸਥਾਨਕ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਧੂ 'ਤੇ ਦਾਅ ਖੇਡਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਹਾਲੀ

ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਰਸੂਖ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾਂ, ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੰਭੜਾ, ਲੋਬਫੈਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਦਵਾਨ ਮੁਹਾਲੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਰੇੜਕੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਲੋਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਮੇਅਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ 11 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਰਿਓ ਡੀ ਜਨੇਰੀਓ: ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਕੈਮਿਪਨਾਸ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਇਕ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੌਰਾਨ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ 11 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਲਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਆਪਣੀ ਸਾਬਕਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ।

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Gursikh family seeks clean shaven Doctor match for their Doctor Dentist, US Citizen daughter, 33 years, 5'-4". Raised in USA. Caste no bar. Contact: 916-544-0251 or email: matrimon711@gmail.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted suitable match for Ramgarhia Sikh boy 25yrs, 5'-10". Holding Civil Engineering & Architecture Degree, currently pursuing Post Graduate studies in Canada. Have 10yrs multiple visa for USA. US Citizen preferred. Contact: 734-377-5135 (USA) or 91-85287-00081 (India).

ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ ਆਮਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ ਨਫ਼ਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ 85 ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂਕਿ 50 ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਛੇਤੀ ਪੰਜਾਬ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ 25 ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ 2-2 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ 3-3 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਨੂੰ 4 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਲਾਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ 11 ਵਾਧੂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵੇਟਰ, ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਸ਼ੈਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਵੇਟਰ, ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਸ਼ੈਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਮਰੀਕਨ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ, ਤਲਾਕਸੂਦਾ, 41 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-6" ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ (ਸ਼ਾਮ ਜਾਂ ਵੀਕਐਂਡ)

ਫੋਨ: 951-616-8772

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digital
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਫੋਨ (408) 687-1899

Gurdip Singh Sandhu
Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:
Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577
EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Gurdip Singh Sandhu
Email: Homeomedicine@yahoo.com

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਦਲਬਦਲੂਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਚੜ੍ਹਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਦਲਬਦਲੂਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਗਏ ਇਹ ਆਗੂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਵਿਚ ਪੱਛਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖਾਸਾ ਸ਼ੇਕ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਉਧਾਰੇ ਨਾ ਲਏ ਹੋਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਗਰਾਉਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਿਹਰਬਾਨ ਨੂੰ ਪਾਇਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨ 2017 ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਵਾਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਇਕ ਡੇਰੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਲੌਰ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਾਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਕਬੀਰ ਦਾਸ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਗੂ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ

ਕੁਨਬਾਪੂਸਤੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨੰਬਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹਾਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਨੂੰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ

ਵਿਅਕਤੀ ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਖਾਤਰ ਮੈਦਾਨ ਉਚ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਨੂੰ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੂੰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ

ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਖਣ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਮੋਗਾ (ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਧਰਮਕੋਟ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ), ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਨੌਰ ਤੋਂ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਨੂੰ ਨਕੋਦਰ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇੰਦਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੂੰ ਰਾਏਕੋਟ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨੂੰ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂਹਰਸਾਹਾਏ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਟਿਕਟ ਮਨਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹੇ

ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮਰਹੂਮ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਤੂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ

ਓ.ਐਸ.ਡੀ. ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਪਤਨੀ ਡਾ.

ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੂਰਬੀ) ਸੀਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਲਈ ਟਿਕਟ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੀ ਯਮਿਨੀ ਗੌਮਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਚੌਰਾਸੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸੰਸਦ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿਕਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਹੀ ਆਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਭੁਲੱਥ ਅਤੇ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ 'ਚ ਪਟਿਆਲਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਨੇ ਸਨੌਰ ਤੋਂ, ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਡੇਰਾਬਸੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ।

ਦਿਲਗੀਰ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਅਗਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਵੱਲੋਂ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਕੋਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੰਗੂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ: ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਲੰਡਨ: 1984 ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਪਤ ਫਾਈਲਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਠਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰ 'ਗਾਰਡੀਅਨ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ 1984 ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸਿੱਖ

ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਥਰੈਸਾ ਮੇਅ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਪਤ ਫਾਈਲਾਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਿੱਖ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਜਨਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪੂਰੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ 30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2014 ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ 1984 ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਾਕਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਸ਼ਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਪਿੱਠ ਬਾਪਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 255 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਨਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 15 ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਮਾਲ) ਕੇ ਬੀ.ਐਸ. ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਠੱਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਜੀਵਨ ਗਰਗ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ
ਲੰਬੀ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਦੇ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੋਣ ਜਾਬਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਈ ਵੰਡ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤਹਿਤ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ (ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ.) ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੋਲ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਬਨਾਮ 'ਸਿਆਸੀ ਕਬਜ਼ੇ' ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਦਫਤਰ ਅਹਿਮ ਧਿਰ ਹੈ। ਲੰਬੀ ਬਲਾਕ ਦੀਆਂ 57 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤਹਿਤ ਸੇਮ ਮਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ 15-15 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਚੈੱਕ ਗਰਾਂਟ ਰੁਪੀ ਤੋਹਫੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 26-27 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 42-43 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਾਂ ਉਤੇ ਬੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ. ਲੰਬੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲੰਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਂਡੂ ਅਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਭੇਜੇ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਮਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਮਾਲ) ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਗਰਗ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਉਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਇਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ

ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਸਖਤ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਮੁੜ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਕੈਂਡਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਖੇ ਹੱਥ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ, ਜੰਗਲਾਤ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਿਜਾਈ ਆਦਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਚੋੜਿਆ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ 3500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੂਬਾਈ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤਕਰੀਬਨ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਕੋਲੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਕਰਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਏ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 1800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਓਵਰਡਰਾਫਟ ਦਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤੈਅ ਕਰਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਨਵਰੀ 2017 ਵਿਚ ਬਾਡ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੀ ਹੁਣੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਟੀ.ਏ./ਡੀ.ਏ./ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵੀ ਭੁਗਤਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵੀ 2 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿੱਲ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੁਗਤਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਸਾਰ ਰਹੀ। ਨੋਟਬੰਦੀ ਮਗਰੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੋਟਾਂ ਵਿਚ ਟੈਕਸ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਹੀ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਾਧਾ ਦਿੱਸਿਆ, ਪਰ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਵੀ ਗੜਬੜ ਹੈ। ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਔਸਤਨ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਹੁਣ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 23 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ

ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਹਰ

ਅਬੋਹਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ 22 ਖੁਫੀਆ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 21 ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਅਬੋਹਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ 22 ਖੁਫੀਆ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦਾ ਰੈਂਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਊਟੀਆਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪੀਲੇ ਤੇ ਨੀਲੇ (ਅਕਾਲੀ ਕਲਰ) ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਸਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਲਕੇ ਦੇ 55 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 6700 ਬੈਂਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਂਚ 3500 ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 2.35 ਕਰੋੜ ਖਰਚੇ ਗਏ ਹਨ।

ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 25 ਤੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 50 ਬੈਂਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਨਵੰਬਰ-ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੈਂਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੋਲਰ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 83 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ 6749 ਸੋਲਰ ਲਾਈਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ 10.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਮਿੱਠੂਖੇੜਾ 'ਚ ਇਕ ਢਾਣੀ ਵਿਚ 9 ਘਰਾਂ ਅੱਗੇ 10 ਸੋਲਰ ਲਾਈਟਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਰਹੀ। ਵੈਟ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਉਗਰਾਹੀਆਂ ਪਿਛੋਂ ਅਸਟਾਮ ਡਿਊਟੀ ਉਗਰਾਹੀ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਹੋਈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 27059 ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉਤੇ 583 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਬੋਝ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1.36 ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ

ਕਾਰਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭਾਰ ਪਏਗਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੌਮੀ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ 1.50 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਜਨਰਲ ਰਾਵਤ ਨੇ ਥਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਹੁਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬਿਪਿਨ ਰਾਵਤ ਨੇ 13 ਲੱਖ ਦੀ ਨਫਰੀ ਵਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ 27ਵੇਂ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਰਲ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ, ਜੋ 42 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਗਰੋਂ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਬਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੌਆ ਨੇ ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਨੂਪ ਰਾਹਾ ਦੀ ਥਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ 25ਵੇਂ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਰਲ ਰਾਵਤ ਨੂੰ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲਾਂ ਪ੍ਰਵੀਨ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਪੀ.ਐਮ. ਹਾਰਿਜ਼ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਉਲੰਘ ਕੇ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਆਸ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਗਾਊਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੀਫ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟਾਫ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਂਜ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਰਹੇ ਥਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਸੁਹਾਗ ਤੇ ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਰਾਹਾ ਨੇ ਅਮਰ ਜਵਾਨ ਜੋਤੀ ਉਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਗਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਨਰਲ ਸੁਹਾਗ ਨੇ ਜਨਰਲ ਰਾਵਤ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਰਾਹਾ ਨੇ ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਧਨੌਆ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਈ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸੇਧਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਜਰਬਾ ਹੈ।

ਟਵਿੱਟਰ ਉਤੇ ਭਿੜੇ ਕੈਪਟਨ ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਟਵਿੱਟਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਸ ਮੰਚ ਉਤੇ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਜੰਗ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਲੜੀਵਾਰ ਟਵੀਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕੈਪਟਨ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਹਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਮਜ਼ੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਸੁਆਲਿਆ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ। ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਥੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਜਿਥੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ। ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦੇ ਟਵੀਟ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਘੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਖਰ

'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਪਾਰਟੀ ਬਾਦਲ/ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਾ ਲੜਨ 'ਤੇ ਤਨਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਡਰਾਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਚਸਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਗਾਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਹਨ। ਇਹ ਗਾਇਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਲਕੇ ਮਿੱਥ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਵੀ ਜਤਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੁਹਿੰਮਦ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਹੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਘੇ ਗਾਇਕ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ, ਗਾਇਕਾ ਮਿਸ ਪੂਜਾ, ਰਣਜੀਤ ਮਣੀ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਮੱਖਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮੁਹਿੰਮਦ ਸਦੀਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਲਕਾ ਭਦੌੜ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਜੈਤੋ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ 'ਆਪ' ਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪੈਦੇ ਹਲਕਾ ਮੋੜ ਮੰਡੀ ਤੋਂ

ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੱਲੇ ਦਰ

ਮੁਹਿੰਮਦ ਸਦੀਕ

ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ

ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ

ਕੇ.ਐਸ. ਮੱਖਣ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਸ ਹਲਕੇ 'ਤੇ ਹਰਮਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਘੀ ਗਾਇਕਾ ਸਤਵਿੰਦਰ ਬਿੱਟੀ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਉਸ

ਵੇਲੇ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਠੱਪ ਹੀ ਸਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਚਨਚੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਾ ਰਾਜਪੁਰਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦਾ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਰਾਜਪੁਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਦੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 2009 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਿੱਤ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਰਣਜੀਤ ਮਣੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੁੱਪਕੀਤੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਮਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲੜਨਗੇ। ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਕੇ.ਐਸ. ਮੱਖਣ ਨੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਲੰਘੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਸਪਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
18th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746

Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਅਰਦਾਸ ਮਾਮਲਾ: ਮਲੂਕਾ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਧੀ

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੁਣ ਖੈਰ ਨਹੀਂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਨਕਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹਾਜੀ ਰਤਨ ਵਿਚ ਮਲੂਕਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਲੂਕਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਰਦਾਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਲੂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਧਰ, ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਨਕਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਾਬਰ

ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਲੂਕਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੀਲਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਬਾਬਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਿਪਲੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਉਤੇ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਲੂਕਾ ਦੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਚੋਣ ਦਫਤਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਸਿਲਸਲਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸਖਤੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦਲਿਤ ਪੱਤੇ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਦਲਿਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਧਾਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਕਾਫੀ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਦੋਂ 'ਇਨਸਾਫ' ਲਈ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਧਰਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਰਾਤ 'ਇਨਸਾਫ' ਲੈਣ ਲਈ ਧਰਨੇ ਉਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਦਰਅਸਲ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਬ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸੜਕ ਉਪਰ ਧਰਨਾ ਲੈ ਦਿੱਤਾ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਈ ਘੰਟੇ ਪਏ ਰੌਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੜਕੇ ਦੋ ਵਜੇ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤੇ ਅੰਦਰ ਧਰਨਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮਦਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਕੋਠੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਮੁਹਰੇ ਸੜਕ ਉਪਰ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ

ਭਾਰਤ-ਬੰਗਲਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੱਗੇਗਾ ਲੇਜ਼ਰ ਸਿਸਟਮ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਬੰਗਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਸਮਾਰਟ ਸੈਂਸਰ ਅਤੇ ਲੇਜ਼ਰ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਉਸ ਥਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਥੇ ਸਰਹੱਦੀ ਵਾਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਹਨ।

ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਬ੍ਰਿਕਸ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਪੇਈਚਿੰਗ: ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਪੰਜ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਟ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਇਸ ਸਾਲ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਾਂਭ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਕਸ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਧਦੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੋਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਤੜਕੇ ਇਕ ਵਜੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ.ਪੀ. ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੂਥਰਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਕੇ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੁਰਤ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਲੂਥਰਾ ਨੇ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੜਕੇ ਡੇਢ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਡਾ. ਚੀਮਾ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਆਏ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਨਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ 116 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 33 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਏ। ਡਾ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਉਠਾਉਣਗੇ।

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਹੋਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਏ.ਕੇ. ਮਲੇਰੀ, ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ. ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਜਨਚੇਤਨਾ' ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਜਨਚੇਤਨਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀਆਂ

ਲਿਖਤਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਨੇ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮਹਿਜ਼ ਬਹਾਨਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਚੁਭਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਪਿਛਾਏ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਚੇਤਨਾ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਡਾ.

ਜਥੇਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਬਹਿਸ ਵੀ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੀਲਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਂਡੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਭਾਂਡੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਜਟ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਕੀਮ ਲਈ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਅਸਲ ਖਰਚ ਕੋਈ 18 ਤੋਂ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ 22500 ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਟਾਂ

ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਮਹਿਲਾ ਮੰਡਲਾਂ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ 'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਮੌਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਕਿੱਟ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕੋਈ 32000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਓ. ਮਾਰਕੇ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਟ ਮੁੱਲ 40000 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਰਿਹਾ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਏ ਹਨ। 2016 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵੇਲੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਅੱਜ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਚੁਫੇਰੇ ਜਦੋਂ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਨਿੱਤ-ਦਿਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਡਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਫਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ, ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਰਨ

ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਭੂਚਾਲ ਜਿਹਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਪਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਗਲਬਾ ਹੋਣ ਦੀ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਬਾਨੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਓਲੰਪੀਅਨ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ, ਬੈਸ ਭਰਵਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਮਤਭੇਦ ਉਭਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੈਰਿਟ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ

ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੂਥ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਪੱਖੋਂ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਝਾੜੂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਖੇਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੱਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਆਪ' ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਵਰਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧਿਰ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਵਾਰ 'ਆਪ' ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ

ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਣਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਮੌਤਾ ਕੱਟਿਆ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। 'ਆਪ' ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਉਪਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਯਤਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਵੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭੰਬਲਭੁਸੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਲ 2016 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਾਲੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੁਣ 'ਆਪ' ਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚੇ ਹਨ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਮਜੀਠੀਏ ਦੇ ਗੜ੍ਹ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਲਲਕਾਰਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਹਲਕਾ ਮਜੀਠਾ ਵਿਚ ਸੰਨੂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਦੌਰਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਕਮਾਏ ਧਨ ਨੂੰ ਵਸੂਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਨਾਗ ਕਲਾਂ ਪੁੱਜਾ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। 'ਆਪ' ਆਗੂ ਨੇ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ

ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਵੋਟ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁਧ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਲੜੇਗਾ ਚੋਣ

ਲੰਬੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵੀ ਗਾਰਡਨ (ਦਿੱਲੀ) ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਹਲਕੇ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ 'ਆਪ' ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੋਲਿਆਂਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਇਨਕਲਾਬ ਰੈਲੀ' ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਰੈਲੀ ਮਲੋਟ-ਗੰਗਾਨਗਰ ਡਿਵੈਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਜਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲੋਕ ਰੈਲੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਕੀ ਸੈਟਿੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਵਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ੇਰ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਉੱਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ-ਭਲਵਾਨੀ ਦੀਆਂ 'ਦੰਗਲ' ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ 'ਉਤਾ ਪੰਜਾਬ' ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਆਪ' ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉੱਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਤਿੱਖੇ ਰਗੜੇ ਲਗਾਏ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ 2016 ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਵਰ੍ਹਾ 2016 ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੀਹ ਤੋਂ ਲਹਿਣ, ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਤੇ ਸੰਤ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਦਾ ਕਤਲ, ਮਾਤਾ ਚੰਦ ਕੌਰ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਗਗਨੇਜਾ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਤਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਣ, ਅਪਰਾਧੀ ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋਣ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ, ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿੱਘਰੀ ਹੋਈ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫਰੰਟ ਉੱਤੇ ਘੇਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਉਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਰਾਜਸੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰ੍ਹਾ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦਾ 'ਓਟ ਆਸਰ' ਲਿਆ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਦੇ ਡਿੱਗੇ ਸਿਆਸੀ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਦਭਾਵਨਾ

ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਲੇ ਗਰਮ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਫੜੇ ਵੀ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ। ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸੰਤ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਮਾ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਠੰਢਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਗਗਨੇਜਾ 'ਤੇ ਜਲੰਧਰ

ਅਪਰਾਧੀ ਗਰੋਹਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਗਰੋਹਾਂ ਦਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਵੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ 'ਪਕੋਕਾ' ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ 57 ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਤਿ-ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ 5 ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਣ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਰਗਾੜੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ। ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕਲੰਕ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਰਿਹਾ। ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਕਲੰਕ ਹੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਖ ਖੁੱਢਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ।

ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਗਗਨੇਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਉੱਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਮਾਤਾ ਚੰਦ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਿਉਰੇ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪਈ।

ਨੋਟਬੰਦੀ: ਮੋਦੀ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਖਤਮ, ਪਰ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 50 ਦਿਨ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਪਰ ਆਮ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਤੇ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਖਾਲੀ ਹਨ। ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸਾਂਝੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਰਬਾਂ, ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੋਟ ਤਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੀਸੇ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਪੂਰੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਗਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੁੰਨੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਬੇਹੱਦ ਆਰਥਿਕ ਔਖ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਨਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਤੇ ਪਾਲਣ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਮੰਦੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਵੱਡੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ।

ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਮਾਉਣਗੇ ਤੇ ਕੀ ਖਾਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਧੁੰਦਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੈਸ਼ਲੈੱਸ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੀਸੇ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ

50 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦਾਅਵਾ

ਕਾਲਾ ਧਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫੁਰਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਜਨਤਕ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਾਸ ਕੱਢਦਿਆਂ ਗਲੇ ਪਾਟਣ 'ਤੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ

ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸੀਮੇਂਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਲਾ ਧਨ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕਿਉਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 50 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 65 ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਅੱਗੇ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਕਣ ਲਈ ਕੀ

ਸੈਲਾਨੀ ਭੁੱਲੇ ਗੋਆ ਦੀਆਂ ਬੀਚਾਂ

ਗੋਆ: ਨੋਟਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸੈਲਾਨੀ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦਾ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਗੋਆ ਦੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਮੌਕੇ ਗੋਆ ਵਿਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖੂਬ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਸੈਲਾਨੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਗੋਆ ਵਿਚ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਕਰੀਬ 2500 ਹੋਟਲ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੇਮੈਂਟ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਛੋਟੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਨਕਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੈਸ਼ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਗੋਆ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਘੱਟ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਟੈਕਸੀ ਉਦਯੋਗ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੋਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਸੈਲਾਨੀ ਹਨ। ਇਥੇ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਮਈ ਤੱਕ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਥੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੋਆ ਵਿਚ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ 500 ਕਰੋੜ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 5 ਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨੋਟਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਵਾਲ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਨਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮਕਾਰ ਖੁੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਟਵੀਟ ਕਰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋਈ? ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ?

ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਟਰੰਪ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਭਾਵੇਂ ਆਗਾਮੀ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਉਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਟਰੰਪ ਖਾਸਕਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਸਲਿਆਂ, ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸੁਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਰਕ ਓਬਾਮਾ, ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਜਾਰਜ ਵਾਕਰ ਬੁਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਵੱਲੋਂ ਅਹੁਦੇ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੀਬ 70 ਫੀਸਦੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਟਰੰਪ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਗੈਲਪ ਪੌਲ ਮੁਤਾਬਕ ਮਹਿਜ਼ 46 ਫੀਸਦੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਕਟਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਝ ਸਕਣ, 47 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 44 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਘਪਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਰਤਾ ਵੱਧ ਭਰੋਸਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 60% ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣਗੇ ਲਈ 59% ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ 55% ਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਚਲਾ ਸਕਣ ਬਾਰੇ 53 ਫੀਸਦੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵੁੱਲ ਮੱਛੀ ਨੇ ਬਣਾਏ ਤਿੰਨ ਮਛੇਰੇ ਕਰੋੜਪਤੀ

ਓਮਾਨ: ਤਿੰਨ ਮਛੇਰੇ ਰਾਤੋਂ-ਰਾਤ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੁੱਲ ਦੀ ਉਲਟੀ ਬਣੀ। ਏਂਬਰਗਰਿਸ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਵੁੱਲ ਦੀ ਉਲਟੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਵੈਕਸ (ਮੋਮ) ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮਛੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੁਣ 25 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ 40 ਸਾਲਾ ਖਾਲਿਦ ਅਲ ਸਿਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਇਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਟ ਉਤੇ ਵੁੱਲ ਦੀ ਉਲਟੀ ਤੈਰਦੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਏਂਬਰਗਰਿਸ ਵੁੱਲ ਦੀ ਉਲਟੀ ਦਰਅਸਲ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਵੈਕਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੁੱਲ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਂਬਰਗਰਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਬਕਸੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਮਛੇਰਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ

ਏਂਬਰਗਰਿਸ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਖਾਲਿਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਯੂ.ਪੀ. ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਖਾਇਆ

ਨਾਗਪੁਰ: ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਗਰਮ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡ ਦਾ ਕੇਸ ਫਿਲਹਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮਹਾਮੰਤਰੀ ਚੰਪਕ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਭੂਮੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਚੰਪਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 400 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਇਲਾਹਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਸੁੰਨੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਾਏ 350 ਬੂਟੇ
ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ: ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ 350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ 350 ਬੂਟੇ ਲਾ ਕੇ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਟਨਾ ਜੰਕਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵੀਰ ਕੁੰਵਰ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਵਣ-ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ 350 ਬੂਟੇ ਲਾਏ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੂਟੇ ਅਰਜਨ ਦੇ ਸਨ।

ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬੋਤਲਾਂ 'ਚ ਬੰਦ

ਬੀਜਿੰਗ: ਆਪਣੀ ਬਿਹਤਰ ਜਲ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚੀਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚਾਰਟਰ ਰੇਲ ਤਿੱਬਤ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਹਾਸਾ ਤੋਂ ਪੂਰਬੀ ਚੀਨ ਦੇ ਝੇਜ਼ਿਯਾਂਗ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਿੰਗਬੋ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਚੀਨ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੁਣ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਲਹਾਸਾ ਤੋਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਜਿੰਗ, ਕਿੰਗਦਾਓ, ਝੇਂਝੇਉ, ਗਵਾਂਝੇਉ, ਚੇਂਗਦੂ ਤੇ ਲੇਨਝੇਉ ਭੇਜਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। 35 ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ 1890 ਟਨ ਵਜ਼ਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਰੇਲ ਕਰੀਬ 4500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫਰ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ। ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਜਲ ਸੰਪਨ ਖੇਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਾਈ ਉਤੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੇ ਇਕੱਲੇ 2015 ਵਿਚ ਚਾਰ ਲੱਖ ਟਨ ਕੁਦਰਤੀ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦੁਰਗਮ ਸਥਾਨ ਹੋਣ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਉਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ

ਖਰਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤੇ 2016 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ 'ਚ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ

ਨਾਲ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰ ਖੁੱਲਣਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚੀਨ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨਦੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੀਣ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਪੰਜ ਨਵੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪੰਜ ਨਵੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਆਜ਼ਾਦ ਚਾਰਜ) ਮੁਖਤਾਰ ਅੰਬਾਸ ਨਕਵੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਸਮੇਤ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ਲ ਸਕੂਲਾਂ, ਆਯੁਰਵੇਦ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕੈਂਪਸ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ 40 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਲਸ਼ਕਰ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਕਰਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਧਾਰਿਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਅਲ-ਮੁਹੰਮਦੀਆ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2001 ਵਿਚ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ 2009 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਅਲ-ਮੁਹੰਮਦੀਆ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਦੇ ਉਚ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ

ਕਾਬੁਲ: ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁੰਦੂਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਾਲਾ ਡੇਲ ਸੂਜ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁੰਦੂਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਕੀਮ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਲਾਲਾ ਡੇਲ ਸੂਜ ਦੀ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਸਿੱਖ ਮਹਿਲਾ ਐਮ.ਪੀ. ਅਨਾਰ ਕਲੀ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ

ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁੰਦੂਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ। 1980 ਵਿਚ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਹੋਵੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਹਿਰ ਕੁੰਦੂਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੌਗਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ। ਪ੍ਰੋ. ਬਡੌਗਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਮਸੂਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫਿਰ ਖੜ੍ਹਿਆ ਚੀਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੀਨ ਨੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਯਾਤੇ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ 'ਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਝਟਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਸਬੰਧੀ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੀਟੋ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੁਣ ਅਜ਼ਹਰ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇਣੀ ਪਏਗੀ। ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਆਰੰਭੇ ਗਏ ਅਮਲ 'ਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਅੜਿੱਕਾ ਡਾਹਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਅਹਿਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ।

ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪੁੱਤ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਪਿੰਡ ਮਿਆਣੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ

ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 42 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲੂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ

ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਲੰਘੀ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਚੈਕਅਪ ਲਈ ਗਏ ਪਰ ਉਥੇ ਤਬੀਅਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤਨੀ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਨਿਹਾਇਤ ਸਰੀਰ ਇਨਸਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਸਵਰਗੀ ਬੱਲੂ ਦੀ ਦੇਹ ਅੰਤਿਮ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬਰਗਨ ਫਿਊਨਰਲ ਸਰਵਿਸ (114 ਰੌਕਵੇਅ ਬੁਲੇਵਾਰਡ) ਵਿਖੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਐਸਟੋਰੀਆ ਬੁਲੇਵਾਰਡ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਸਸਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਮਿਤ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਐਤਵਾਰ, 7 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਪਵੇਗਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੋਨ: 347-681-1221, ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 347-891-5395, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 917-292-7419 ਜਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 917-214-7424 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਕਤਲ, ਇਕ ਜ਼ਖਮੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੇ ਸਾਊਥ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦੋ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਦੋ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ-ਰਿੱਕੀ ਕਾਲੀਚਰਨ ਤੇ ਸੰਨੀ ਕਾਲੀਚਰਨ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਰਿੱਕੀ ਕਾਲੀਚਰਨ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਸੰਨੀ ਕਾਲੀਚਰਨ ਗੰਭੀਰ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ

ਵਿਚ ਜਮਾਇਕਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜੇਰੇ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ 3.15 ਵਜੇ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਗੰਨ ਦੀ ਨੌਕ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸੰਨੀ ਕਾਲੀਚਰਨ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਈ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੇਨ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਿੱਕੀ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਸੰਨੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 262-391-7666

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਕਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਕਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਝਗੜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ

- *ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੁਦ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਵੇ
- *ਮੁਸ਼ਤਰਕਾ ਖਾਤੇ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ
- *ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੜਕ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ

ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 01191-98884-80673

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਹੰਢਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਜੋ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-4 (ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-4) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਹਤ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-4 ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 16,449 ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵੇਖਣ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਲਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-3 ਸਾਲ 2005-06 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਗੰਭੀਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਉਮਰ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਧਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 15.6 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-3 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 9.2 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਗੰਭੀਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਲੀਆ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਛੇ

ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ

ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਦ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਘੱਟ ਭਾਰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਗੰਭੀਰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ

ਸ਼ਿਕਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-3 ਵਿੱਚ ਇਹ 2.1 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ 5.6 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਗਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦੀਆਂ ਦਾਲਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2011 ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਜਾਤੀਗਤ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 32 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 75 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਸਸਤਾ ਆਟਾ-ਦਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਚੋਣ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠ-ਡੋਅ ਮੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਟਾ-ਦਾਲ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਕਣਕ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਦਾਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਾ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੱਦ ਤੇ ਭਾਰ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ 36.7 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 25.7 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ

ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਵਧੀ ਹੈ।

ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-3 ਵਿੱਚ 15 ਤੋਂ 49 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੀਆਂ 38 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ (53.5 ਫੀਸਦੀ) 15 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ.ਐਫ.ਐਚ.ਐਸ.-3 ਵਿੱਚ 13.6 ਫੀਸਦੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 25.9 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ: ਸੁੱਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ

ਕੈਲਗਰੀ, ਕੈਨੇਡਾ (ਬਿਊਰੋ): ਕੈਲਗਰੀ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੰਗ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੁੱਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੁੱਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੀ ਬਣੇਗੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਨਾਮੀ ਆਗੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬੀਬੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਵੀ

ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਜਲਦ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ

ਸੁੱਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ

ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਪੀਰ ਸ਼ਾਹੀ, ਹਰਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਬਲਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ, ਰਾਜੂ ਵੇਰਕਾ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹਨ।

ਇਸਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ

ਯੇਰੋਸ਼ਲਮ: ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਲਕ ਦੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਰਾਈਲੀ ਸੈਲਾਨੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਲਰਟ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸੂਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਭਾਰਤ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣ। ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਮੌਕੇ ਬੀਚ ਅਤੇ ਕਲੱਬਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹਤਿਆਸ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਆ, ਪੁਣੇ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਕੋਚੀਨ ਅਜਿਹੇ ਟਿਕਾਣੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਅਗਨੀ-4 ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼

ਬਾਲਾਸੋਰ: ਭਾਰਤ ਨੇ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਅਗਨੀ-4 ਦਾ ਸਫਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਇਹ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾ 6ਵਾਂ ਪ੍ਰੀਖਣ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਖਾਸ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਤਹਿਤ ਹਰ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸ਼ੋਅ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਿਖਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਨੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਥੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਸਾਊਥ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ।

ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਏਅਰਬੇਸ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਬਣੇ ਨੇ ਬੁਝਾਰਤ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਪਠਾਨਕੋਟ ਏਅਰਬੇਸ ਉੱਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਤੱਥ ਬੁਝਾਰਤ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਭੇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜਿਸ਼ਕਰਤਾ ਪਾਕਿ ਆਧਾਰਤ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਐਲਾਨਣ 'ਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈ ਜਾਂਚ ਤੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਗ ਅਲਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 7 ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਪੀ. ਸਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਘਿਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ

ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰ ਕੇ

ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਲਾਨਾ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਅਬਦੁਲ ਰਾਊਫ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ ਕਿ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ

ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜ ਬਰਾੜ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਮੋਗਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਜ ਬਰਾੜ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ 44 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 3 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਆਮ ਆਦਮੀ' (ਜਮੁਰੇ) ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 2017 ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ।

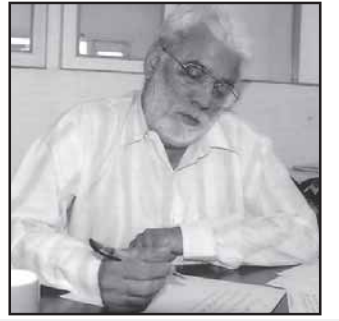
ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੱਟਿਆਂ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ, ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ, ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਆਦਿ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਗਾਏ। ਗੀਤਕਾਰੀ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਬਰਾੜ ਨੇ 2010 ਵਿੱਚ 'ਜਵਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਜਲਵਾ ਬਿਖੇਰਿਆ।

ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਮਾ ਦੱਸਿਆ।

8 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਸਮੇਤ 4 ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਡੋਨੀਅਰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ। 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ ਮਸੂਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਗਲ ਮੈਪ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਬੂਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਕੈਸ਼-ਲੈਸ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 'ਕੈਸ਼-ਲੈਸ' ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਸੁਫਨੇ!

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੰਡ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਦੇ ਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਚੋਣ ਦੌਰ ਵਿਚ ਠਿੱਲੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ 543 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 102 ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 80 ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ 13 ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ। 'ਸਿਰ ਜਿੰਡਾ ਸਿਰਵਾਰਨਾ' ਹੋਣ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਾਂਗ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪੰਜ

ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ 'ਸਾਂਝਾ ਦੇਸ਼' ਉਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਸਕਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਇਲਾ ਸਕੈਂਡਲ ਲਈ ਜਿਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਭੰਡਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਦਾ ਭਰਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਾਂਝ ਪਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝਾ ਦੇਸ਼ਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ!

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੁੱਝੇ ਰਹਿ ਗਏ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਵੇਦਾਂਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ-ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰਾਜਸੀ

ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਾਂਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਚੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ, ਕੁੱਚੜਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਚੋਣ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾ ਚੁੱਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਲਓ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।" ਕੈਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਸ ਪਿਆ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪਾਸੇ ਪਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਪਾੜ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਗਲਤੀ ਕਰ ਗਿਆ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖੁਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਕੇ ਤੂਫਾਨ ਲਿਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਬਿਰਲਾ- ਦੇ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਰ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਸੇਕਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰ ਲਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਿਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਹਾਰਾ ਤੇ ਬਿਰਲਾ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਚੋਗਾ ਚੁਗਣ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਵੈਧਨਾਥ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਹਫਤੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਉਤੇ ਬੰਦ ਹੋਏ ਪੁਰਾਣੇ ਨੋਟ ਨਵੇਂ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨੇ ਹੋਏ ਡਾਕਟਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੇਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਮੱਠੀ ਪੈਂਦੀ ਗਈ। ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੀ ਤੇ ਗੱਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਤੱਕ ਆਉਣੀ

ਹੈ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਪੱਖ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰਮੋਦ ਦੇ ਜੀਜੇ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਮੁੰਡੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਧੀ ਭਾਜਪਾ ਟਿਕਟ ਉਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਈ। ਹੁਣ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਏ ਵੈਧਨਾਥ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੁੰਡੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਉਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਡਾ. ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨਮਾਨਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਿੱਧਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣੀਆਂ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦਾ ਜਦੋਂ 49ਵਾਂ ਦਿਨ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੇ ਨੋਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੁੱਕ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਦੀ ਪਹਿਲਾ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕਤ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਕੈਸ਼-ਲੈਸ (ਨਗਦੀ ਵਿਹੂਣਾ) ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਵਰਤਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨ ਵੇਲੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਕੈਸ਼-ਲੈਸ' ਬਣਨਾ

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਖਬਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਖਬਰ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਡ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਭਰੋਸੇ ਦਿਵਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾ

ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਦਾ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਹੈ, ਨਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਆਈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ। ਖਿੜੋਣੇ ਵੇਚ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਿੜੋਣੇ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਸ਼-ਲੈਸ ਆਰਥਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੀ; 'ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਕੈਸ਼-ਲੈਸ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਉਹ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਨਾ ਕਢਵਾਉਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਸ਼-ਲੈਸ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਵਾਅਦੇ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ'।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਸੋਚਾਲਿਆ' (ਟਾਇਲੇਟ) ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਉਲੀਕਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਸੜਕ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਉਤੇ ਸੋਚਾਲਿਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ'। ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਖੜਾ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਖਾਵਾਂਗੇ, ਪੇਟ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਸੋਚਾਲਿਆ ਵੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚਾਲਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ?' ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਖੜਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਣਪੜ੍ਹ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅੰਗੂਠਾ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਬੈਂਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਸੈਂਸਰ ਉਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕੱਢਵਾ ਲੈਣਗੇ। ਸੋਚਾਲਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਵਾਂਗ ਗਰੀਬ ਦੇ ਖਾਤੇ ਹੀ ਜਦੋਂ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ ਤਾਂ ਅੰਗੂਠਾ ਦੱਬਣ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਕੀ ਨਿਕਲੇਗਾ? ਉਂਜ ਸੁਫਨੇ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣੇ ਹਨ।

ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਮਿੰਨੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ' ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਉਤੇ ਖੜੋਤੀ ਸੀ ਤੇ ਮਸਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟੀ ਟੇਪ ਵਜਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਹੋਰ ਵਿਗੜਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਗੁੱਝੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਾਇਆ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੇਸ਼ਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਨੇਪਾਲ ਜਾ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਚ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ਤ ਦਾ ਕਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਗੁੱਝੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜਿਸ ਕੋਇਲਾ ਘੋਟਾਲੇ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁੱਟੀ ਸੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਉਦੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਘੋਟਾਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਨਾਮ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਕੇਸ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਚੰਦੇ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਇਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹੀ ਗਈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਪੁੱਜੀ, ਉਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਘੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੱਖ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੋਵਾਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਹ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ

47 Trans Inc.

7401 Brookville Rd., Indianapolis IN 46239

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੇ ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

- ਟੈਕਸਸ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਪੱਕੇ ਲੋਡ
- ਤਗੜੀ ਕਮਾਈ, ਤੁਰਤ ਅਦਾਇਗੀ
- ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਲੈਣ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਰੈਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
- ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਟਰੱਕ ਹਨ।

ਫੋਨ: 317-493-9010 ਤੇ 317-438-9542

ਫੈਕਸ: 317 731 5280; Email: agmfleet@gmail.com; dispatch@agmtrucking.com

Trucks and Trailers for lease on dedicated runs.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਚੂ ਕਾਰ ਅਜ ਹਮਾ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜਸਤ॥
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥

‘ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋ ਕਿਆ ਹੁਆ ਜੀਵਿਤ ਕਈ ਹਜਾਰ॥’ ਆਖ ਕੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਸਮੇਸ ਪਿਤਾ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2017 ਮੁਬਾਰਕ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ (ਸ਼ਿਕਾਰੋ)
ਫੋਨ: 847-330-1421

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ
(ਸ਼ਿਕਾਰੋ)

Major Gurcharn Singh Jhaj

Jaidev Singh Bhathal & Sukhraj Singh Takher

Akhal Transport Corporation

RKJ Properties LLC

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨਰਮੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੇਮਜ਼ ਓ ਨੀਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਰੰਗਰੂਟਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਹੋਏ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸੋਧੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਇੰਚ ਤੱਕ ਦਾੜੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਲਿਸ ਟੋਪੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਿੱਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।

ਸਮਾਰੋਹ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਓ ਨੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੋਸਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ 160 ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ

ਬਡੂੰਗਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਤੇ ਦਾੜੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਸਦਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਪਛਾਣ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਫਸਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। 'ਸਿੱਖ ਆਫਿਸਰਜ਼

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦਮ ਘੁਟਣ ਨਾਲ ਮੌਤ

ਬਰੇਸ਼ੀਆ: ਇਟਲੀ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 2017 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਵੇਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੋਗਮਈ ਹੋ ਗਈ ਜਦ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਨ ਪੇਤਰੋ ਮੁਸੋਲੀਨੋ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਮੋਨੋਆਕਸਾਈਡ ਗੈਸ ਕਾਰਨ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੇ 2 ਨੌਜਵਾਨ ਫਗਵਾੜਾ ਨੇੜਲੇ ਦੇ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਇਕੋ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਤ ਸੌਣ ਲੱਗੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਹਿੱਤ

ਲਗਾਈ ਗੈਸ ਵਾਲੀ ਅੰਗੀਠੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਗੈਸ ਕਾਰਨ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਧੂੰਆਂ ਭਰ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਹ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਸਵੇਰੇ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਬਦਬੂ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤੁਰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 29, 35 ਤੇ 40 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਥੇ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ ਪਲਾਜ਼ਾ 'ਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਮਕਾਨ ਘੱਟ, ਚੈੱਕ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਆਮਦ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜਲੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ 223 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਅਤਿ-ਅਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਕਥਾ ਆਧਾਰਤ ਮਲਟੀ-ਮੀਡੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਈਟਿੰਗ ਇਫੈਕਟਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਅਲੌਕਿਕ ਤੇ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਵਰਗਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਡਜ਼ ਬਦਲਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਚਾਰ ਹਾਈ-ਟੈੱਕ ਗੈਲਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਬਾਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਲਰੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖੇ ਤੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਲਟੀ-ਮੀਡੀਆ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਚਾਰਾਂ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ 45

ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਚਾਰ ਸ਼ੋਅ ਚੱਲਣਗੇ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 10 ਘੰਟੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਏਗਾ।

ਬਠਿੰਡਾ (ਬਿਊਰੋ): ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਉਨੇ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿੰਨੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਠੇ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੇਮ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ।

ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਵਿਚ 564 ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ 15-15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਘਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 372 ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਗੁਰਪਾਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਵੰਦ ਰਹਿ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਚੈੱਕ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 407 ਮਕਾਨ ਹਨ ਜਦਕਿ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ 448 ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹਾਨਾ ਇਹੋ ਕਿ ਸੇਮ ਕਾਰਨ ਮਕਾਨ ਤਿਤਕ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਡਰੇਨੇਜ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਤੱਥ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘੇਵਾਲਾ ਵਿਚ 2901 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ 220 ਏਕੜ ਵਿਚ ਸੇਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਪਿੰਡ ਮਹਿਣਾ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 758 ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਪੈਸਾ 850 ਘਰਾਂ ਲਈ 1.27 ਕਰੋੜ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਹਾਕੂਵਾਲਾ ਵਿਚ 353 ਮਕਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਖਾਤਰ ਪੈਸਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਣਵਾਲਾ ਅਨੁੱ ਵਿਚ 388 ਘਰ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਪੈਸਾ 498 ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮਿਠਤੀ ਵਿਚ ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ-ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹਾ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲਾਕ ਲੰਬੀ ਦੇ 55 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ 17494 ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ 9.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਭੇਜੇ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ 13 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ 2312 ਘਰਾਂ ਨੂੰ 3.72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਧਰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਕਤਸਰ ਸੁਮੀਤ ਜਾਰੰਗਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ 45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ 'ਚ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾ; 23 ਮੌਤਾਂ

ਜਕਾਰਤਾ: ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਜਕਾਰਤਾ ਨੇੜੇ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ 23 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂਕਿ 17 ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਆਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਏਜੰਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਯਾਤਰੂ ਕਿਸ਼ਤੀ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਤਦੁੰਗ ਟਾਪੂ ਤੱਕ ਲਿਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕਿਸ਼ਤੀ ਇਸ ਸੈਲਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਵੀ 98 ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਰਹੀ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 54 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

20 ਸਾਲਾ ਰਾਜਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਡਿਆ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਝੰਡਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਬਰੈਡਫੋਰਡ ਵਾਸੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨਦੀਪ ਸਿੰਘ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਾਇਲਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਫਲਾਇੰਗ ਕਲੱਬ ਤੇ ਓਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਪਾਇਲਟ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਨਦੀਪ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਵੱਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਹੋਈ

ਹੈ। ਆਪਣੀ ਉਪਲਬਧੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਾਜਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਇਲਟ ਬਣਨ ਦਾ ਸੌਕ ਉਦੋਂ ਲੱਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਾਨਿਕ ਰੋਇਲ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪਾਇਲਟ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੈ।

Michigan Truck Driving School
6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai
Cell: 734-644-1010
Office: 734-747-4298

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746
punjabtimestusa.com

ਖਾਲਸਈ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਰੂਸ ਦੇ 35 ਕੂਟਨੀਤਕ ਕੱਢੇ

ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਖੇ ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਏਅਰਪੋਰਟ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੌਕ-ਚੁੱਕ ਸੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਲਈ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ

ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਇਸ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸਮੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀਆਂ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਹਿਣੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਬਾਗ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਲ ਲੀਲਾ ਮੈਣੀ ਸੰਗਤ, ਖੂਹ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਘਾਟ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹਾਂਡੀ ਸਾਹਿਬ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਜਿਥੇ ਆਪ ਜੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਉਥੇ ਅੱਜ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਦਸੰਬਰ 1666 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਸੈਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀ ਹੁਣ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਬਦਲਵਾ ਸਕਣਗੇ ਬੰਦ ਨੋਟ

ਮੁੰਬਈ: ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ 9 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 30 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਹ ਪੰਜ ਸੌ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨੋਟ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਬਦਲਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਹ ਇਹ ਨੋਟ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਬਦਲਵਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬਦਲਵਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ।

ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ।

ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਪਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦੀ ਸੰਗਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਦਨ ਦਾ ਕੰਘਾ, ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਚੱਕਰ, ਦਸਤਾਰ 'ਤੇ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖੰਡਾ, ਦਸਤਾਰ ਉੱਤੇ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਚੱਕਰ, ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ, ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਖੜਾਵਾਂ, ਬਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ (ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ) ਦੇ ਗੁਲੇਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਮਟਕੀਆਂ ਤੋੜਦੇ ਸਨ, ਤੀਰ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੜਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਟਨੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ ਰਹੀਆਂ। 'ਬੋਲੋ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਹਨ। ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਕੰਢੇ ਪੈਂਦੇ ਦੋ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਕੰਗਣ ਘਾਟ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਾਟ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ 350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਕ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੂਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਦੁਤਘਰ ਅਤੇ ਸੈਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੇ 35 ਕੂਟਨੀਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੂਟਨੀਤਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰੁਤਬੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਬੇਲੋੜੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਪਰਸੋਨਾ ਨਾਨ ਗਰੈਟਾ) ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਰੂਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਦਫਤਰ (ਕੰਪਾਉਂਡ) ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਰੂਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਸਰਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਰੂਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ 'ਸੱਚ ਦੀ ਕੰਧ' ਤਿਆਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ 'ਸੱਚ ਦੀ ਕੰਧ' ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ 2013 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਵਫਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਾਹਰ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਜਲਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੰਬਰ '84 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸ਼ੀਲਾ ਈਕਸ਼ਤ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਨਾ ਤਾਂ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਵੱਲ ਕੰਨ ਧਰੇ। ਆਖਰਕਾਰ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਉਕਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਉੱਪਰ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਪਾਈ

ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਛੱਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਤਤਵ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਨੇ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨੋਟਿਸ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਉੱਪਰ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਫੀਚਰ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੋਸ਼ਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਇਹ 'ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਯਾਦਗਾਰ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਛੋਟੇਪੁਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ 18 ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ 15 ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਛੋਟੇਪੁਰ ਖੁਦ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੀਫ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਯੁਕਤ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਬਿਊਰੋ): ਉਘੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦੀ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਅਮਰੀਕ

ਵਿਨੋ ਵੇਹਰਾ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਡ ਪ੍ਰਧਾਨ-ਵੈਸਟ ਕੋਸਟ ਸ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ

ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਹੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਦਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਥ ਆਗੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ) ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅਮਰੀਕਾ) ਦਾ ਚੀਫ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਡਲਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਵਿਕਰਮ ਵੇਹਰਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਮਾਂਗਟ, ਵੈਸਟੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੁਨੀਤ ਅਰੋੜਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਇਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਾਹਿਤ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੀਤੂ ਬਡਿਆਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਬਰਾੜ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਬੋਇਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਧੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਡੇਬੀ ਦੀ ਮੌਤ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਉਘੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਡੇਬੀ ਰੀਨਾਲਡਜ਼ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਬੀ ਰੀਨਾਲਡਜ਼ 84 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੇਵਰਲੀ ਹਿਲਸ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੇਹੋਸ਼ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਡੇਬੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡੇਬੀ

ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੈਰੀ ਫਿਸ਼ਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੈਰੀ ਫਿਸ਼ਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੇਬੀ ਨੇ 'ਸਿਗਿੰਗ ਇਨ ਦਾ ਰੇਨ' (1952) ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਮਦਮਾਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡੇਬੀ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੈਰਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਿਆਨਤਦਾਰ ਸੀ।

ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ

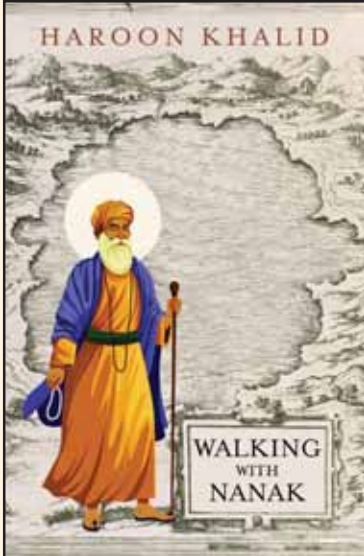
ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਹਰੂਨ ਖਾਲਿਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ 'ਵਾਕਿੰਗ ਵਿਦ ਨਾਨਕ' (ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਤੁਰਦਿਆਂ) ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਜੋਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਘੁੰਮਦੇ ਗਿਆਨ ਵੰਡਦੇ-ਵੰਡਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੂਨ ਖਾਲਿਦ ਆਪਣੇ ਰਾਹਨੁਮਾ ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਇਕ ਝਲਕ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਦੋਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਜਿਹਾ ਮੋਹ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ ਇਤਨਾ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੰਨਾ ਦੂਰ ਸਨ! ਮੈਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਤੇ ਪਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸਨ, ਸ਼ਾਇਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਆਗੂ ਸਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਉਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਪੱਖ ਹੀ ਭਾਰੂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਲੜ-ਸਿਰਾ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਬੰਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਉਹ ਕਿਉਂਕਿ

ਹਰੂਨ ਖਾਲਿਦ

ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਸੋ ਉਹ ਅਜਨਬੀ ਵੀ ਸਨ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੱਖ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਬੜੀ ਦਿਲ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆਂ ਅਜੇ 500 ਸਾਲ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਸਲ ਦਰਸ਼ਨ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਾਹਨੁਮਾ ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਲੰਮੀ ਰਚਨਾ 'ਬਾਬਰ ਬਾਣੀ' ਸੁਣਾਈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਬਾਬਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਮੌਕੇ ਏਮਨਾਬਾਦ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਤਨੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਰੱਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਚਿੰਨਾ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਧਰਿਆ ਸੀ।

'ਵਾਕਿੰਗ ਵਿਦ ਨਾਨਕ' ਦਾ ਮੱਥਾ।

ਹਰੂਨ ਖਾਲਿਦ

ਆਪਣੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਸ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਾਹਨੁਮਾ

ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਜੰਮੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੇ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਐਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਲਗਦੇ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹਨੁਮਾ ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਲਭਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਫਲਸਫੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਮਾਣਦੇ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਜੋ ਸੰਤ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜੋ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਪਿਤਾ ਸੀ, ਫਿਲਾਸਫਰ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ ਅਤੇ ਘੁਮੱਕਤ ਸੀ।

ਇਉਂ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਲੱਭਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਕਿਸੇ ਜਥੇਬੰਦ ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਟੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਚੱਲਿਆ ਧਰਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਥੇਬੰਦ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਚਮਤਕਾਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਬਲ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਚੁਣਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਵਾਲੀ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਗਈ। -0-

ਨਨਕਾਣੇ ਵਾਲਾ ਰਾਹ... ਸੰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹ ਬਾਰੇ ਲਾਇਆ ਇਹ ਬੋਰਡ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਉਹ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜੋ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੇਲ ਵਧਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਬਾਬਰ ਬਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਸਿੱਧ ਗੋਸਟਿ' ਵਰਗੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚ ਕੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਜਲੌਲ ਦਿਖਾਇਆ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 14 ਜਨਵਰੀ 2017 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-255

ਮੂਲੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਭਲਾ ਸਾਹਵੇਂ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰੱਖਦੇ।
ਕੱਦੂ-ਕਸ ਕਰਕੇ ਪਰਾਉਂਠੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਥੱਪਦੇ?

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-253

ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੇ ਪਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ
ਲੋਕ ਹੋਏ ਮਜ਼ਬੂਰ।
ਲਾਹੌਰ ਜੋ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ
ਹੋ ਗਿਆ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ।
ਮੀਲ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਉੱਕਰਿਆ
ਰਿਹਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਘਰ।
-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਦੇਖ ਕੇ
ਆਇਆ ਸਰੂਰ ਹੈ।
ਕਦੇ ਸੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ
ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਦੂਰ ਹੈ।
ਖਲਕਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਵੱਸ
ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਰ ਹੈ।
-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ
ਜਾਣ ਸਕੀਏ, ਮੰਜਿਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਦੂਰ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ
ਇਤਿਹਾਸ ਬਦਲ ਗਿਆ।
ਹੁਣ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਨੇ ਭਾਵੇਂ
ਪਰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਰਹੇ ਨੇ ਝੂਰ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਤਾਂ ਨਿਰਜਿੰਦ ਹੁੰਦੇ
ਜੋ ਫਾਸਲਾ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ।
ਦੇਵੇਂ ਵਤਨੀ ਵੱਸਣ ਪੰਜਾਬੀ

ਜੋ ਨਾ ਫਰਕ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ।
ਰਗ ਤੇ ਰੰਗ ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਨੇ
ਹਾਏ! ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਖਿੱਚੀ ਲਕੀਰ।
ਗੁਰ-ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰਾਂ ਦਾ
ਕੀਤਾ ਪੰਜਾਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਰੇ ਲੀਰ।
ਬਾਣੀ, ਕਾਫੀਆਂ, ਵਾਰਾਂ, ਕਿੱਸੇ,
ਮਿਰਜੇ, ਸੋਹਣੀਆਂ, ਹੀਰਾਂ-ਰਾਂਝੇ।
ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ, ਬੁੱਲਾ
ਤੇ ਵਾਰਸ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਸਾਂਝੇ।
ਆਓ, ਪੰਜਾਬੀਓ! ਰਲ ਮਿਲ ਸੋਚੋ
ਬਣਾਓ ਕੋਈ ਐਸੀ ਤਦਬੀਰ।
ਸਾਡੇ ਨਨਕਾਣੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਜਮੇਰ ਦੀ
ਜੋ ਬਦਲ ਦੇਵੇ ਤਕਦੀਰ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਤਾਂ ਹਨ ਸਿਰਫ
ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਦੂਰੀਆਂ ਦੀ।
ਇਹ ਮੇਰਾ, ਇਹ ਤੇਰਾ
ਜੋ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ।
ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦ ਬੰਨਿਆਂ ਦੀ
ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਹੋਵੇ ਜੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ।
ਰਵੁੰ ਇਕੋ ਇਕ ਚਿਹਰਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ
ਲੋਕਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇਗੀ ਵੰਡੀ,
ਨਹੀਂ ਡੁੱਲ੍ਹੇਗਾ ਖੂਨ ਅਜਾਈ।
ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਧ ਲਓ ਜੇ ਲੋੜ ਸਮਝੋ
ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ, ਉਤਰ, ਦੱਖਣ।
-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਲੱਗੇ
ਹਿਕ ਵਿਚ ਗੱਡਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੀਲਾ।
ਕਰ ਕੇ ਵੰਡ ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਦੀ
ਕਰ ਗਏ ਸੀ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ।
ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਚਾਹੇ ਦੱਸੇ ਲੁਧਿਆਣਾ
ਚਾਹੇ ਦੱਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ।
ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ
ਕੀ ਕੀ ਢਹਿਆ ਸੀ ਕਹਿਰ।
ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਵੰਡ ਨੂੰ
ਸੱਚੇ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ।
ਪਰ ਸਾਥੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ
ਖੋਹ ਲਿਆ ਸਾਡਾ ਨਨਕਾਣਾ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

‘ਜੋ ਕਿਹਾ ਉਹ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਹਾਂਗੇ ਉਹ ਕਰਾਂਗੇ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੋਣਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਤਾਰੇ ਤੋੜ ਲਿਆਉਣ ਤੱਕ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ‘ਜੋ ਕਿਹਾ ਉਹ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਹਾਂਗੇ ਉਹ ਕਰਾਂਗੇ’ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਉੱਤੇ ਝਾੜ ਮਾਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਅਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਅਧੂਰਾ ਅਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਲਟ ਸਟੈਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਹੀ ਰਹੀ।

ਖੇਤੀ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਾਅਦੇ ਅਣਗੌਲੇ

ਕਰ ਗਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਹੁਣ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੇਠ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਫਾਰਮੂਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦ ਮੁਨਾਫਾ ਜੋੜ ਕੇ ਭਾਅ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੀ। ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ

ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 10,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਾਰਿਆ, ਪਰ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਵੀ ਖਤਰਾ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਹਾਰੀ ਸਰਕਾਰ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਿਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਪਰ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋੜ ਹੀ ਕੱਟ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਟਾ ਸਮੇਤ ਲੈਪਟਾਪ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। 2007 ਤੋਂ 2012 ਤੱਕ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 9ਵੀਂ ਅਤੇ 10ਵੀਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਮੁਫਤ ਸਾਈਕਲ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਿੱਤਾ ਮੁਖੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਈ-ਫਾਈ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹਵਾਈ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗਿਆ। ਦਸ ਲੱਖ ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥ ਖੁਦ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ 2007 ਤੋਂ 2016 ਤੱਕ ਦੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 2,28,780 ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬੁਢਾਪਾ, ਵਿਧਵਾ, ਅੰਗਹੀਣ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਧਾ ਕੇ 800 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੀ।

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ 19 ਪੰਜਾਬੀ ਘਰ ਪਰਤੇ

ਮੁਹਾਲੀ: ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈਲਪਿੰਗ ਹੈਪਲੈੱਸ ਦੀ ਸੰਚਾਲਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਯੋਜਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਬੀਬੀ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਸਦਕਾ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ 19 ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਦੇ ਘਰ ਸਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਓਮਰਾਜ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਗਏ ਸੀ।

ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ 10 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ

ਆਧੁਧਾਬੀ : ਅਲ.ਐਨ. ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾਯਾਫਤਾ 10 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਬਲੱਡ ਮਨੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ ਮਹੱਲਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 23 ਜਨਵਰੀ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਓਬਰਾਏ ਇਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਜੱਜ ਸਾਹਮਣੇ ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ‘ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਹੰਮਦ ਫਰਹਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਇਜਾਜ਼ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕੇਸ ਦੀ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਸ. ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਾਹੀਂ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਸਥਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ।

ਕਰਵਾਇਆ। ਬੀਬੀ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਫਦ ਨਾਲ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਰਾਜਦੂਤ ਅਹਿਮਦ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਬੀਬੀ ਰਾਮਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਬੈਸੀ ਦੀ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬੰਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇਕ ਸਿੱਖ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਕਾਰਨ ਤੰਤੂ ਵਿਗਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਕੈਨਟਕੀ ਦਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇਕ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਜੋ ਤੰਤੂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ‘ਦਿ ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ’ ਨੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੋਰਟ ਫਾਰ ਮਿਡਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫ ਟੈਨੇਸੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਥਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਇੱਕ ਨੇ ਸਾਲ 2014 ਦੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਹਿਤ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਦੀ ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ

ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਸਾਮੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ‘ਚ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਧਰਮ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਰੂਪ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰੀਦਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।”

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 40 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਮਹਾਨ ਕਵੀ, ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 1666 ਨੂੰ ਪਟਨਾ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ, ਫਾਰਸੀ, ਬ੍ਰਜ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਦਿਹਾੜੇ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਗੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਸਾਰੀ ਆਈ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਬਾਪਿਆ ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਕੁ-ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰ ਦਾ ਅਨੇਖਾ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਦੂਰ ਕੀਤਾ।

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੈਯੇ 33, ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਾਰੇ, ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਆਦਿ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ 52 ਕਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਬੀਰ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਯੁੱਧ ਲੜਨੇ ਪਏ। ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਜੰਗ ਜਿਸ ਸੂਝ ਤੇ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੜੀ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਕ

ਕੋਈ ਵੀ ਜਰਨੈਲ ਅਜਿਹੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਿਆ। ਮਾਛੀਵਾੜਾ, ਆਲਮਗੀਰ ਤੇ ਰਾਇਕੋਟ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ

ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ। ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਯੁੱਧ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੁੜ ਲਿਖਵਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੇ ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੁਣੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼, ਧਰਮ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਾਡਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਈਏ।

-ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇਰੀ

ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਹਾਮੀ ਸਨ। 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਭੈ ਏਕੇ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਅਖਾਉਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਹੁਰਾ-ਮਸੀਤ, ਪੂਜਾ-ਨਮਾਜ਼ ਅਤੇ ਪੁਰਾਨ-ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਅਧੀਨ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਮਿਸਾਲ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ-ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁੰਮਨਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ, ਮੈਮੂ ਖਾਂ, ਸੈਦ ਖਾਂ, ਨਬੀ ਖਾਂ, ਗਨੀ ਖਾਂ ਆਦਿ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ-ਸਭ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਨਿਆਂ, ਅਧਰਮ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ' ਵਾਸਤੇ ਸੀ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ
ਫੋਨ: 317-406-0002

ਦੇ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮਜ਼ਹਬ ਤੁਮਹਾਰਾ ਖੂਬ ਕਿ ਹਮਾਰਾ ਖੂਬ?" ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ, "ਤੁਮ ਕੋ ਤੁਮਹਾਰਾ ਖੂਬ, ਹਮ ਕੋ ਹਮਾਰਾ ਖੂਬ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਉਤਰ ਅੱਜ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ, "ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ।" ਇਹ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਉਤਰ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੱਲੂਮ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਕਰ ਸਕਣ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਹ ਸਾਖੀ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ-ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ ਅਸੂਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ 'ਚ ਉਹ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੰਦੋਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਲ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਨਫਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਮਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਅਰਬੀ ਤੇ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸੁਮੇਲ ਵੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸੋਚਣੀ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਉਦਾਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਹਾਰ ਕਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੋਚਣੀ ਵਾਲੇ, ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਤਹਿ ਦਿੱਲੇਂ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਸਨ।

ਐ! ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ

ਰੋ ਰੋ, ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ, ਪਈ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀ ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਤਿਆਗਿਆ ਰਾਹ ਸਰਸਾ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਰਾ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਖੇਰੂੰ ਖੇਰੂੰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋਏ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘ ਭੇਟਾ ਤਲਵਾਰ ਦੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਗੁਰਾਂ, ਆ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ ਵੈਰੀ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ-ਜੁਝਾਰ ਸੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਨ ਪਾਈਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਹੋਏ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾਰ ਮਾਰ ਗੀਦੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਫੇਰ ਲਿਆ ਵੇਖ ਲਾਸ਼ ਅਜੀਤ-ਜੁਝਾਰ ਦੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਰਾਤ, ਚੋਲਾ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਸੀ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਛਾਲੋ-ਛਾਲੀ, ਜਿਸਮ ਚੀਰੋ-ਚੀਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਤ ਯਾਦ ਆਏ ਸੀਨੇ ਘੁੱਟੀ ਤਲਵਾਰ ਸੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਛੋਟੇ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ, ਮਾਹੀ ਆ ਸੁਣਾਈ ਏ ਸਹਿਜੇ ਤੀਰ ਨਾਲ, ਜੜ੍ਹ ਕਾਹੀ ਦੀ ਹਿਲਾਈ ਏ। ਕਿਹਾ ਪੱਟੀ ਗਈ ਏ ਜੜ੍ਹ, ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਦੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਹੱਥੀਂ ਪੁੱਤ ਟੋਰੇ ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਵਾਲੇ, ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੀ ਰਜਾ 'ਚ ਬੁਕਾਇਆ ਸੀਸ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹੰਝੂ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਅੱਖੋਂ ਡਿੱਗਾ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ।

ਦਾਨੀ ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ, ਸੂਰਬੀਰ ਧਨੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਕਿਤੇ ਲੱਭਦਾ ਨਹੀਂ ਸਾਨੀ ਤੇਰਾ ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ ਦਾ। ਸਰਬੰਸ ਕੌਮ ਤੋਂ ਲੁਟਾਇਆ, ਤੇ ਘਰ ਬਾਰ ਵੀ। ਦਾਤਾ ਇਕ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ। ਰੋ ਰੋ, ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਪਈ, ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀ।
-ਚੰਨ, ਫੋਨ: 908-788-8427

ਕਮਾਲ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ

ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਕਮਾਲ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਨ ਖਿਆਲ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ।

ਪਿਤਾ ਤੋਰਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਜਿਸ ਡੁੱਬਦਾ ਧਰਮ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ, ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਰਲੀ ਮਿਲਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।

ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਕੌਤਕ ਇੱਕ ਰਚਾਇਆ, ਸਵਾ ਲੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ 'ਕੱਲਾ ਕੱਲਾ ਸਿੰਘ ਲੜਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੋਰੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।

ਯਾਦ ਰਹੁ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਸਾਕਾ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਾਂਈਂ, ਨਿੱਕੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਨੀਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ, ਸਫਲ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕੋਈ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਚਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।

ਵੈਰੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿੱਤਰ ਬਣਦੇ ਬਾਜ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਲ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਭਾਜਤਾਂ ਜੈਕਾਰੇ ਸਿਰਲੱਥਾਂ ਦੇ, ਧਰ ਕੇ ਸੀਸ ਤਲੀ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹੱਲ ਸਵਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।

ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਬਣ ਕੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਵਿਚ ਮੈਦਾਨੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੀ ਆਪ ਕੀਤੀ ਅਗਵਾਈ,

ਅੱਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵੀ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਜਲਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।

ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਜਿਹਤਾ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਉਂਦਾ, 'ਚੋਹਲੇ' ਵਾਲਾ 'ਬੱਗ' ਉਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਉਂਦਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੋ ਜਾਵੇ 'ਰਮੇਸ਼' ਨਿਹਾਲ। ਕੁੱਝ ਵੱਖਰੇ...।
-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ
ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਬੇੜਾ ਹਿੰਦ ਦਾ ਲਾਇਆ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ

(ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ 'ਤੇ)

ਜਾ ਕੇ ਚਿਤਕਿਆ ਸੱਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ, ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨ ਟਟੋਲਿਆ ਮੈਂ।

ਉਚਾ ਉਡਿਆ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ, ਅਰਸ਼ਾਂ ਕੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾ ਫਰੋਲਿਆ ਮੈਂ।

ਬੂਹਾ ਜਾ ਕੇ ਅੱਜ ਗੈਬੀ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ, ਨਾਲ ਅਕਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਮੈਂ।

ਉਥੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਅਨਮੋਲ ਮੋਤੀ, ਸਿੰਧਾ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਹੋ ਲਿਆ ਮੈਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਾਰ ਦੇਵਾਂ, ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪਿਆਰਿਆਂ 'ਤੇ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ, ਬੇੜਾ ਹਿੰਦ ਦਾ ਲਾਇਆ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ।

-ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਜਰਾਜ
(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰਾਜ ਕਵੀ)
ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਹਰਗੁਣਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94636-19353

ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰ

ਪਿੰਡ ਬਰਗਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਿਆਂ 1969 ਵਿਚ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਲੇਖਕ ਬਰਗਾੜੀ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂਸਰ

ਡਾ. ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ

ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂਸਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਮਰਾ ਚੌਰਸ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਮਰੇ ਉਤੇ ਛੋ-ਭੁਜਾ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ

ਗੁੱਬਦ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਚਿੱਤਰ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ ਖਿੱਚ ਲਏ ਸਨ। ਇਉਂ ਇਹ ਅਹਿਮ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਾਂਭਿਆ ਗਿਆ।
ਬਰਗਾੜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਗਪਗ 80 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ 1885-90 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਇਥੇ ਨਵਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਢਾਹ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਦੇ ਪੰਨਾ 629 ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ

ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਸ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਇਜਗ ਨਾਲ ਪਾਸਾ ਖੇਡਦਿਆਂ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਉਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਸਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਪਾਸਾ' ਅਤੇ 'ਚੋਪੜ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ ਜੋ ਚੌਰਸ ਗੀਟਿਆਂ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਲ ਸਿਰੁਣੇ ਦੀ ਟੇਕ ਲਈ

ਬੈਠੇ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨੂੰ ਗੋਲ ਨੂਰੀ ਘੇਰੇ ਜਾਂ ਜੋੜ-ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਛੇ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਚੌਰ ਕਰ ਚਿਹਾ ਹੈ।
ਰਾਇਜਗ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸਾ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ ਕੋਣ ਸੀ, 1969 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਲੇਖਕ ਬਰਗਾੜੀ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਏਹੁ ਨਿਦੋਸਾ ਮਾਰੀਐ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਬੜੀ ਨਿਰਦੋਸਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਪਜੀਵਕਾ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸੰਦਾਂ, ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ, ਸਜਾਵਟੀ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕੀ ਵਸਤਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਬਿਰਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਜਾਨ ਪ੍ਰਤਿਰੂਪਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸੁਆਰਥੀ, ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਅਤੇ ਪਰਪੀੜਕ ਰਵੱਈਆ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸੂਰ੍ਹਾਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਕੁੱਤਾ ਤੋਂ ਚਿੰਨਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ। ਹਲਟ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਗੀਤਮਈ ਅਤੇ ਰੋਣਕੀਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹੀ

ਚੁਕਾਇਆ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਦਾ।” ਹਲਟ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੀ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਫਰੀਵੀਲ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਡਲ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਘੁਮਾਇਆਂ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਏ ਨੂੰ ਪਿਛਲਖਰੀ ਚੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਜੇ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਗਰਾਰੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੱਤਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੇਲ੍ਹ ਗਤਬੇ ਵਾਂਗ ਫਿੱਟ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਤੋੜੇਦਾਰ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਤਾਲੇ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਤਾ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਦੱਬਣ ਨਾਲ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੋ ਕੁੱਤਾ ਘੋੜੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦਬਹੋੜੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਮੂੜ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ

ਨੂੰ ਡੋਹਰੀ ਨਾਲ ਗੰਡ ਵਿਚ ਪਲਟਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਲੋਸਦਾਰ ਤਾਰਾਂ ਗੰਡ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਡਿਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਡੂ ਬੱਚੇ ਚਾਕਲੇਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੰ ਪਿਊਟਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਊਸ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੂਹੇ ਦੀ ਪੂਛ ਜਿਹੀ ਲੰਮੀ ਤਾਰ ਲੱਗੀ ਇਹ ਕਲ ਚੂਹੇ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਿਛੇ ਰੱਖੇ ਹੋਰ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੋਂ। 'ਲੇਡੀਜ਼ ਫਸਟ' ਅਸਲ ਅਨੁਸਾਰ ਘੋੜੇ ਦੀ ਮਦੀਨ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸੂਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਘੋੜੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਣੇ ਉਸ ਵਾਂਗ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਟਿਕਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਮਝੋ ਘੋੜੇ-ਸਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਵਾਂਗੇ ਹਨ: ਖੂਹ ਦੇ ਪਾੜਛੇ ਨੂੰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੇਠ ਰੱਖੀ ਲੱਕੜੀ; ਕਰਾਹੀ ਦੇ ਫੱਟੇ ਉਪਰਲਾ ਵਾਂਗ; ਸਟੈਂਡ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਵੈਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਫੱਟੀ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਸਿਤਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਸੇਵੀਆਂ ਵੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ; ਜੁਲਾਹੇ ਦਾ ਤਾਣਾ ਟਿਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲੱਕੜੀ; ਉਠ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਵਾਂਗ; ਗੰਡ ਵਿਚ ਸੀਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਰ ਮਲਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮਾਲੇਨੁਮਾ ਸੰਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਿੱਸੂ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਲਈਏ ਘੋੜੀ ਦਾ ਮਰਦ: ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਜ਼ਾ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਘੋੜੇ ਦੀ ਬੂਥੀ ਅਤੇ ਧੋਣ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ; ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ। ਅਸੀਂ ਸਵਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਲੇਖ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਥੇ ਪ੍ਰਸੰਗਵੱਸ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸਵਾਰ/ਅਸਵਾਰ ਜਾਂ ਸਵਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਪਿਛੇ ਵੀ ਘੋੜਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ 'ਅਸਵ-ਵਾਰ'

ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਭੋਜਨ ਨਿਗਲੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨੱਕ ਦੇ ਦੁਆਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭੋਜਨ ਨੱਕ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰਾਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਨਲਕਿਆਂ, ਲੋਟਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਤਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੂਟੀ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਪੰਛੀ ਦੀ ਚੁੰਝ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੁੰਡ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਚੁੰਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕੋਕ (ਕੁੱਕੜ) ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੀਕ (ਚੁੰਝ) ਤੋਂ ਹੀ ਬੀਕਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਦਾ 'ਲੋਹ-ਪੜ-ਗਮਨੀ' ਵਾਲੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰ ਰਘੂਵੀਰਾ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਨੁਵਾਦ ਚੌਚਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੌਣ-ਕੁੱਕੜ ਹਵਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਪੌਣ ਕੁੱਕੜ ਫਸਲੀ ਬਣੇਰੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਕਪ੍ਰਸਤ ਹੁੰਦਾ

ਮੱਛੀ ਮੋਟਰ

ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਿਸ਼ਾ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਕੜ-ਛਿੱਦੀ ਇਕ ਬੂਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ 'ਚਿਤੀ ਛਿੱਕਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਿਤੀ ਟੱਪਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਖੰਭਾ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚਿਤੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਡਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਕ (ਕੁੱਕੜ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਸ਼ ਵਿਚ ਚਿਤੀ ਜਾਂ ਚਿਤੀਏ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਮਕਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਖੰਭਾ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਕੂਨੁਮਾ ਲਾਟੂ ਦੁਆਲੇ ਛੈਣੇ ਦੀ ਲੀਰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਦੀ ਗਧੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੂਬ ਖੜਕੌਤੀ ਕਰਦੇ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਗਧਾ ਹੀ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, 'ਏਹੁ ਨਿਦੋਸਾ ਮਾਰੀਐ ਹਮ ਦੋਸਾਂ ਦਾ ਕਿਆ ਹਾਲ।'

ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਨਵਰ-ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਦਖਲ ਹੈ। ਪਰਾਂਦੇ ਉਪਰ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਇਕ ਗਹਿਣੇ ਨੂੰ ਬਘਿਆਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਬਘਿਆਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਪੀਤਨ ਵਾਲੇ ਮੁੜੇ ਹੋਏ ਤਿੱਖੇ ਦੰਦਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਹੈ, "ਚੋਕੀਦਾਰਨੀ ਬਣੀ ਬਘਿਆਤੀ, ਤੀਲੀ ਬਣੀ ਟਹਿਲਦਾਰਨੀ।" ਕੱਟੇ ਵੱਛੇ ਨੂੰ ਦੁਧ ਚੁੰਘਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬੂਥੀ ਉਤੇ ਮਧਾਣੀ ਜੁੱਟ ਬੱਧੀਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਕਿਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਘਿਆਤੀ ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਨਾ ਪੀੜਨ ਵਾਲੇ ਵੇਲਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਯੰਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਬਘਿਆਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕੁੰਡਲ ਵਰਗੇ ਗਹਿਣੇ ਨੂੰ ਮੋਰਨੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਲਾਂਗਾ ਉਚਾ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸਲੰਘ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਾਏ ਤੀਜੇ ਸਿੰਗੜ ਨੂੰ ਬਘਿਆਤਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ

ਕੁੰਡਲਨੁਮਾ ਗਹਿਣਾ ਮੋਰਨੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਨ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਪੇਪੜੀ ਵਿਚ ਪਹਿਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੋਨ-ਚਿਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, "ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਝੱਲਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਕੰਨੋਂ ਲਾਹ ਦੇ ਸੋਨਚਿਤੀਆਂ।" ਰੱਸੀ ਖਿਚਣ ਤੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਛਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਹਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਡੰਡੇ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਕਾਟੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ਇਕ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ ਕਾਟੇ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੇ ਤੋਤੇ ਦੀ ਸਾਰ ਵੀ ਲੈ ਲਈਏ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬਰਾਬਰ ਮਿੱਟੀ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਚੌਤੇ ਪੱਖਿਆਂ ਦੇ ਚਿਉ ਵਾਲਾ ਹਲ ਤੋਤਾ-ਹਲ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਖੀ ਜਿਹੇ ਤੁੰਡ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਜਾਨਵਰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ, ਅਜੇ ਅਣਗੌਲੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਹੈ। ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਖੂਹ ਉਤੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਟੁਣਕਵੀਂ ਸੂਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ,
ਸੁਣ ਨੱਕ ਨੱਕ, ਰੀਂ ਰੀਂ, ਵਾਂ ਵਾਂ,
ਮੈਂ ਉਡ ਉਡ ਉਥੇ ਜਾਵਾਂ।
ਜਿਥੇ ਅਪੜੇ ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ,
ਤੇ ਬਿਰਤੀ ਜਾਏ ਫਿਰ ਲੱਗ ਨੀ।

ਹਲਟ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਉਹ ਅੜਤਲ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੀ ਚਕਲੀ ਦੇ ਬੂੜੀਆਂ ਵਿਚ ਅੜ ਕੇ ਖੂਹ ਦੇ ਵੈੜ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਗਿੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕੁੱਤਾ ਜੰਗਲ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੂਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘੁੰਮਵੇਂ ਪੁਰਜ਼ੇ ਪੁੱਠੇ ਗਿੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਮਾਅਲ ਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਦੌੜਨ ਲੱਗਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਲਟ ਹੱਕ ਰਹੇ ਬੰਦੇ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਤਾ ਹੱਥ ਕੁ ਭਰ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਿਰੇ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਛੋਟੀ ਚਕਲੀ ਵਿਚ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲਾ ਸਿਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਲਾਈ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਅਗਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਚੱਕ ਕੇ ਬੈਠੇ ਕੁੱਤੇ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਕੁੱਤੇ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਚਕਲੀ ਦੀ ਪੁੱਠਾ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੁਝਾਰਤ ਹੈ, "ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਾਕਾ ਟੈਂ-ਟੈਂ ਕਰਦਾ। ਭਾਰ

ਕੁੱਤੇ-ਮੁਤਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁੱਤੇ-ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਚਲੇ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰਦੇ ਹਾਂ। ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਮੱਖਣ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕ ਜਾਲੀਦਾਰ ਡੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਇਕ ਆਂਡੇਨੁਮਾ ਲਕੜੀ ਦੀ ਘੁੰਮਵੀਂ ਚਿਟਕਣੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਡੋਲੀ ਦੇ ਦਰ ਉਤੇ ਲਟਕ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਬਿੱਲੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁਧ-ਦਹੀਂ ਦੀ ਸੌਂਕੀਨ ਅਤੇ ਚਰੋਟੀ ਹੈ। ਤਨਜ਼ ਭਰੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਦੁਧ ਦਾ ਰਾਖਾ ਬਿੱਲਾ।' ਪਰ ਇਥੇ ਬਿੱਲੀ ਹੀ ਦੁਧ ਬਾਧ ਨੂੰ ਬਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਇਕ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥ ਲਈ ਬਿੱਲੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੈਰ, ਬੇਜਾਨ ਬਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕੁੱਤਾ ਵੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ-ਭਗਤੀ ਦਾ ਡਾਢਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਬਿੱਲੀ ਚੂਹੇ ਦੀ ਵੈਰਨ ਹੈ; ਜੇ ਕਹਾਵਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਖੁੱਭੜ ਨੇ ਸੌ ਤੱਕ ਚੂਹੇ ਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨੱਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੋਸ਼ੇਦਾਰ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਜੇ ਸੰਭਲ ਕੇ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ੇ ਦੇ ਢੇਲੇ ਪਿਛੇ ਲੰਮੀ ਜਿਹੀ ਤਾਰ ਵੀ ਨਿਕਲਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਣੋ ਇਹ ਚੂਹੇ ਦੀ ਪੂਛ ਹੈ। ਸ਼ਿਅਰ ਦਾ ਮਤਲਾ ਹੈ, 'ਨਾਕ ਜੇ ਉਸ ਕੀ ਬਹੀ, ਤੇ ਬਹਿਤੀ ਚਲੀ ਗਈ।' ਸੀਰੇ ਅਰਥਾਤ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਪੱਤ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸ਼ਵ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਘੋੜਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਯੱਗ ਪਿਆਓ। ਘੋੜੇ ਵਾਂਗ ਹਾਥੀ ਵੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਇਕ ਮੁਹਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਫੀਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਥੀ ਲਈ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪੀਲਪਾਵੇ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਥੀ ਚਿੰਘਾੜਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਕਾਂ ਕਾਂ ਕਰਦਾ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਕਾਂ ਖਾਧੇ ਆ? ਭਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝੋਲ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਕਾਂ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚ

ਥਿੜਕ ਗਏ ਹਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੋਂ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ '20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ' ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦ ਬੰਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, 'ਇਕ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵੱਲ'। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਇਹ ਉਮੀਦ ਬੰਨਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪੱਕਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਉਹ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ

ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ

(ਸਹੀਦੀ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼)
ਕਰਕੇ ਹੌਂਸਲਾ ਵੱਡਾ ਕਰਮ ਕਮਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੀਸ ਉਠਾ ਲਿਆ ਤੂੰ,
ਨਾਲ ਅਦਬ ਦੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ ਤੂੰ,
ਜਾਨ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਸੰਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ,
ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ ਖੇਡ ਜਿਹੜੀ ਖੇਡ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ,
ਜਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤੂੰ ਕਰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਦਿੱਤਾ,
ਭਰਮ ਪਾਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦਿੱਤਾ,
ਅਸਲੀ ਰੁਤਬਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਨਾਲ ਹੌਂਸਲੇ ਸਫਰ ਮੁਕਾਇਆ ਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦਾ,
ਭੱਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੂੰ ਬੁਰੇ ਹਲਾਤਾਂ ਦਾ,
ਸਹਿ ਕੇ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਚੰਗਾ ਚਾਹਿਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਤੇਰਾ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਨਾ ਕਦੇ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ,
ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ,
ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਪਰਚਮ ਤੂੰ ਲਹਿਰਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਨੂੰ,
ਸਾਬਤ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ,
'ਚੋਹਲਾ' ਕਹਿੰਦਾ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਸਰਮਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੋਟੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਸਿੱਖੀ ਦਾ।
-ਰਮੈਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ
ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਚੁੱਪ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਲ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਾਦ

ਚੁੱਪ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਸਰੀ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਚੁੱਪ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਰਥ, ਆਪਣੇ ਸਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸੁਰਾਂ। ਇਹ ਕਦੇ ਖਾਮੋਸ਼, ਕਦੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੀ, ਕਦੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਗੂਫਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਬਹੁ-ਅਰਥੀ ਸੰਵਾਦ।

ਚੁੱਪ ਹਰੇਕ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਲਾ-ਜਵਾਬ। ਪਰ ਹਰ ਚੁੱਪ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਫਰੋਲਣ 'ਤੇ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨ ਚੁੱਪ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾਉਂਦਾ।

ਕਦੇ ਇਹ ਚੁੱਪ ਸਰਥੀ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾਉਂਦੀ, ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਰਨ ਬਣ ਤੁਹਾਡਾ ਮਸਤਕ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੀ, ਕਦੇ ਤਿੱਖਤ ਦੁਪਹਿਰ ਬਣ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗ ਧਰ ਜਾਂਦੀ, ਕਦੇ ਢਲਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਆਂ ਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ ਬਣਦੀ, ਕਦੇ ਛੁਪਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਿੱਪਰ ਬੀਤੇ ਦੇ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 647-702-5445

ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਉਲਝਾ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਰਾਤ ਵਰਗੀ ਚੁੱਪ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਦਾ ਗੀਤ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀ। ਘਰ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣਾ, ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ 'ਤੇ ਹੰਢਾਉਣਾ। ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਘਰ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜਦ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ, ਰੁੱਸਣ-ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਦਲੀ ਬੋਲ ਦੂਰ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਘਰ ਚੁੱਪ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਆਖਰ ਚੁੱਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਪਰਦੇਸ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੋਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਵੇਗੇ?

ਬਿਰਖ ਦੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਤਨ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦਰਦ ਝਲਕਦਾ, ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਦਾ ਤੀਲਾ ਤੀਲਾ ਹੋਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਪੱਤਰਾ ਕਰ, ਸੋਗ ਦੀ ਧਰਾਤਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਉਂਦੇ, ਜਾਗਦੇ, ਫਲ ਤੇ ਫੁੱਲ ਦਿੰਦੇ, ਛਾਂਵਾਂ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਲੂਆਂ 'ਚ ਛੱਤਰੀ ਬਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤ ਵਿਹੁਣੇ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੀ ਏ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਗੁੰਮਸੁਮ ਚੁੱਪ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੇ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅੱਖਰ-ਲੋਅ ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ ਖਿੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਝੜ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦਾ ਏ, ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ, ਮਨੁੱਖ ਸਾਹਵੇਂ ਬਿਰਖਾਂ, ਪਾਣੀਆਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੌਣ ਦੀ ਚੁੱਪ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਅਰਥਮਈ। ਇਸ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਂਦੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਿਰਖ ਨੂੰ ਕੁਰੇਦਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਚ ਜੀਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇਵੇਦਕ ਹੁੰਦਾ ਏ ਉਸ ਦਰਿਆ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਬਣਾਈ ਚੁੱਪ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਲੁਟਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚ ਮੌਤ ਘੋਲੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਚ ਬਰੇਤੇ ਉਗ ਆਉਣ। ਅਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਮਰਨ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਿੰਨੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੁੱਪ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਮੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਏ, ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚਗਲੀ ਸੋਚ ਹੇਠ ਦਮ ਤੋੜ ਚੁਕੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਲਈ ਅੰਨ ਨਹੀਂ ਉਗਾਉਂਦੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਖੰਡਰ ਤਾਮੀਰ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੀ ਏ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਗੁੰਮਸੁਮ ਚੁੱਪ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੇ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅੱਖਰ-ਲੋਅ ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ ਖਿੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਝੜ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਚੁੱਪ ਹੀ ਕਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੀ, ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ

ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਨਿੱਲਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਉਤਰੀ ਨਮੀ ਦਾ ਮਾਤਮ ਮਨਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੀਆ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਣ ਅਜਿਹੀ ਚੁੱਪ-ਤਲੀ 'ਤੇ ਇਕ ਸੁਰਖ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਸੁਪਨਾ

ਹਰਫਾਂ 'ਚ ਉਲਝਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਵੇਦਨ ਗਾਉਣਗੇ?

ਚੁੱਪ ਜਦ ਬੋਲਾਂ 'ਚ ਉਤਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਗੁੰਗਾ ਦਰਦ, ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਮ ਅਤੇ ਕਰਮਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਅਸੀਮ ਗਮ ਧਰ ਜਾਂਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ

ਧਰੇਗਾ?

ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਕੋਠੇ ਜਿੰਡੀ, ਬੁਰੇ ਬੈਠੀ ਧੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਸਦਾ ਛਿਪਨ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਜੋ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ, ਇਸ ਚੁੱਪ ਸੰਗ ਜੀਦੋ, ਚੁੱਪ ਪੀਦੋ ਅਤੇ ਆਖਰ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਆਲਮੀ ਚੁੱਪ 'ਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪਟੀ ਇਸ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਲੋਕ, ਆਪਣੇ ਮਾਤਮ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਭਲਾ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ 'ਚ ਕਿੰਨ ਉਲਝਾ ਕਰੋਗੇ? ਇਸ ਦਰਦੀਲੀ ਆਭਾ 'ਚ ਭਿਜਿਆ ਮਨ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਧਾਰਥ ਘਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਬੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਅਰਾਧਨਾ ਧਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ, ਇਸ 'ਚੋਂ ਹੀ ਉਪਜਦੀ ਏ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

ਸਾਲ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਾਰਾਂ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆਵੇ, ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਾਰਾਂ। ਹਰ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਰੱਬ ਜੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਬਹਾਰਾਂ।

ਮੁਲਕ ਮੇਰੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਰੱਬ ਜੀ, ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਵੇ। ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੱਤ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਭੁੱਖਣਾ ਨਾ ਸੌਂ ਜਾਵੇ। ਬੈਂਕਾਂ ਅੱਗੇ ਖੜਨ ਨਾ ਲੋਕੀਂ ਲੰਮੀਆਂ ਬੰਨ ਕਤਾਰਾਂ।

ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਨਾ ਇੱਜਤ ਕੋਈ ਲੁੱਟੇ। ਅਣਖਾਂ ਦਾ ਬੂਟਾ ਨਾ ਕੋਈ ਜ਼ਾਲਮ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁੱਟੇ। ਗੈਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ।

ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਰੱਬ ਜੀ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ੇ ਮੁਕਾ ਦੇ। ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦੇ। ਹਰੀ ਭਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਝੂਮਣ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ।

ਲੀਡਰ ਧਰਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਬੇਈਮਾਨੀ। ਚਰਸ, ਅਫੀਮ, ਸਮੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਰਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਵਾਨੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਢਹਿ ਜਾਵਣ ਨਫਰਤ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ।

ਭਿੰਨੀ ਰੈਣ ਚਮਕਦੇ ਤਾਰੇ ਕਲ ਕਲ ਕਰਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ।

ਆਪਸ 'ਚ ਸਤਿਕਾਰ ਨਿਭਾਈਏ ਛੱਡ ਨਫਰਤ ਤੇ ਬਦੀਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਚਿਤੀਆਂ ਬੋਲਣ, ਉਡਣ ਬੰਨ ਬੰਨ ਡਾਰਾਂ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਦਿਆਂ ਵਧਾਈਆਂ। ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਮਿਲਣਾ, ਕਰੀਏ ਨੇਕ ਕਮਾਈਆਂ। ਲੋੜ ਪਵੇ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਜਦੋਂ, ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਿੰਦਗੀ ਵਾਰਾਂ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆਵੇ, ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਾਰਾਂ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ

ਬੀਤ ਗਿਆ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਲ ਲੈਕਚਰਾਂ ਤੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਧਰਮਾਂ 'ਚ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖੇ ਲਾਈਨਾਂ 'ਚ ਲਾਈ ਰੱਖੇ ਲੋਕ ਆਟਾ ਦਾਲ ਮੰਗਣ ਨੋਟ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗਣ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਓ ਪਾੜਾ ਹੋਰ ਵਧਿਆ ਝੁੱਗੀਆਂ ਚੁਬਾਰਿਆਂ 'ਚ ਬੀਤੇ ਸੱਤਰ ਵਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਨੇ ਬੁੱਧੂ ਇਹੀ ਲੋਕ ਵਾਰੀ ਬੰਨੂ ਕੇ ਪੀ ਰਹੇ ਨੇ ਖੂਨ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਵਾਂਗਰ ਜੋਕ ਘੋਰ ਹਨੇਰੇ 'ਚੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਏ ਕਿਰਨ ਆਸ ਵਾਲੀ ਬਦਲ ਦਿਉ ਸੂਰਜ 'ਚ 'ਸਾਹੀ' ਕਿਰਨ ਆਪ ਵਾਲੀ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਮੁਬਾਰਕ

ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ ਯਾਰੋ, ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ। ਫੁੱਲਾਂ ਭਰੀ ਚੰਗੇਰ ਇਹ ਲੈ ਆਵੇ, ਖੁਸ਼ਬੋ ਵੰਡੋ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇ, ਮਿਹਰ ਸਾਈਂ ਦੀ ਰਹੇ ਤੁਸੀਂ ਵਧੋ-ਫੁੱਲੋ, ਪਿਆਰ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲੀਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ।

-ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ
ਫੋਨ: 248-885-8653

ਜੀਣਾ ਸਿੱਖੇ

ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਵੀ ਯਾਰੋ ਲੜਨਾ ਸਿੱਖੇ, ਕਦੇ ਜਿੱਤਣਾ ਤੇ ਕਦੇ ਹਰਨਾ ਸਿੱਖੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀ ਕੋਈ ਸੇਜ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਪੈਰ ਕੰਡਿਆਂ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਸਿੱਖੇ। ਮੁੜ ਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣੀ, ਆਪ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਜੀਣਾ ਸਿੱਖੇ। ਝੁਕਾਇਆਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵੀ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਦੇਖ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਨਾ ਡਰਨਾ ਸਿੱਖੇ। ਚਾਹੁਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਦੋ-ਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੇ। ਮੰਨਿਆ ਪੰਡ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੜਨਾ ਸਿੱਖੇ। 'ਮਨਦੀਪ' ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਸਦਾ, ਜੀਓ ਤੇ ਜੀਣ ਦਿਓ, ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੇ।

-ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ ਧੜਾਕ
ਫੋਨ: 91-99881-11134

ਗਜ਼ਲ

ਹੋਈ ਤੇ ਸਹੀ ਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਾ। 'ਨੇਰੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਪਰ ਝੁੱਲੀ ਨਾ। ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਕੀ ਦਸਦੇ ਓ, ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਝੁੱਲੀ ਨਾ।

ਅੱਖ ਫਿਰ ਅੱਜ ਪਰਦੇ ਕੱਜ ਗਈ, ਭਰ ਭਰ ਆਈ ਪਰ ਝੁੱਲੀ ਨਾ। ਦੇ ਦੇਵੇ ਦਾੜ ਫਕੀਰੀ ਦੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਵਡਮੁੱਲੀ ਨਾ। ਕੁਨਬੇ ਦੀ ਪਰਵਰੀ ਲੈ ਝੁੱਬੀ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਬੋਲਾਂ 'ਤੇ ਝੁੱਲੀ ਨਾ। ਓਹੋ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪੌਣ ਓਹੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਬਗੀਚੀ ਫੁੱਲੀ ਨਾ। ਕੂੜੇ ਨੇ ਹੱਟ ਸਬੂਣਾਂ ਦੇ, ਆਪਣੀ ਤੇ ਪਲੀਤੀ ਝੁੱਲੀ ਨਾ। ਮੈਂ ਫੇਰਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁੜ ਅਇਆਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਹਿੱਲੀ ਤੇ ਜੁੱਲੀ ਨਾ। ਸਭ ਪ੍ਰੇਮ ਪਟੋਲੇ ਰੱਬਾਂ ਨੂੰ, 'ਕੁਲਬੀਰ' ਨੂੰ ਕੁੱਲੀ-ਜੁੱਲੀ ਨਾ।

-ਕੁਲਬੀਰ ਪੱਡਾ

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਗੱਲਾਂ ਯਾਰੋ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਨੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਚਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਖਫਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਹੱਕ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਅੜੀਆਂ ਨੇ।

ਮੈਂ ਵੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਬਣ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ ਬੋੜਾ ਝੂਠ ਤੇ ਬੋੜਾ ਸੱਚ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਸੁਣਦਾ ਕੌਣ ਹੈ ਚੰਨ ਅਚਾਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਹੁਣ ਬਦਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਨੇ।

ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ ਨੇ ਇਕਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੜੀਆਂ ਨੇ। ਝੱਲ ਪੈ ਗਿਆ ਸਾਨੂੰ ਲੜਨੇ-ਅੜਨੇ ਦਾ ਦੋਗਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਹਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਰਹੂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਬਾਦਲ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੋਕ ਹੈ ਸੋਨੀਆ-ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੜੀਆਂ ਨੇ।

ਗੱਦਾਰਾਂ ਲਈ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਦੇ ਤਾਜ ਬੜੇ ਸੱਚ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਨੇ। ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਗਾਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ।

-ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ
ਫੋਨ: 661-209-0118

ਮੰਜ਼ਿਲ

ਮੰਜ਼ਿਲ ਅੱਝੜ ਦੁਰਾਡੀ ਕਿਉਂ ਫਿਕਰ ਕਰਨਾ। ਪੈਂਡਾ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨਾ।

ਪੁਲਾਬ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅੰਗ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਪਰਣਾ ਲਿਆ ਮੈਂ ਲਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਅਤਿਚਣ ਤੋਂ ਡਰਨਾ।

ਮਹਿਬੂਬ ਵਾਂਗ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ ਫੈਲਾ ਰਹੀ ਬਾਂਗਾਂ ਪਲਕਾਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸੰਵੇਗ ਉਰੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਨਾ।

ਮਿੱਧ ਕੇ ਬੁੱਝੇ ਕੰਡੇ ਝਾੜੀਆਂ, ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਦਿਸੇ ਭਾਵੀ ਦਣਦਣਾਉਂਦੀ, ਨਹੀਂ ਕੋਲ ਤੋਂ ਹਰਨਾ।

ਮਹਿਬੂਬ ਰੁੱਸ ਜਾਵੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਰਨਾ। ਮਨਾ ਕੇ ਆਉਣਾ ਦਿਆਂਗਾ ਧਰਨਾ। ਬੋਸ਼ੋਕ ਪਵੇ ਮਰਣਾ।
-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 408-608-4961
ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਗੁਜਰਾਤ ਫਾਈਲਾਂ

ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਦੀ ਚੀਰਫਾੜ

‘ਗੁਜਰਾਤ ਫਾਈਲਾਂ’ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਣਾ ਅਯੂਬ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਿਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਫਰਜ਼ੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮੈਥਿਲੀ ਤਿਆਗੀ ਦਾ ਭੇਸ ਵਟਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਆਪੇ ਛਾਪ ਲਈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਤਰਜਮਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਖੁਦ ਹੀ ਛਪਵਾਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ‘ਤਹਿਲਕਾ’ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਣਾ ਅਯੂਬ ਨੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਸੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਲੱਭਦਿਆਂ-ਲੱਭਦਿਆਂ ਉਹ ਖੁਦ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਜਾ ਧਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਚਿਟਨਿਸ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਚਿਣਗ ਬਾਲੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅੰਮੜੀ ਵਲੋਂ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਾਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ ਉਹ ਨਰੋਂਦਰ ਮੋਦੀ ਘੁੰਮ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਬਿਨਾ ਅੱਖ ਝਪਕਾਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੱਖਾ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਖੀਏ ਉਪੇੜਨ ਲਈ ਫਿਰ ਰਾਣਾ ਨੇ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮੈਥਿਲੀ ਤਿਆਗੀ ਦਾ ਭੇਸ ਵਟਾ ਕੇ ਸਬੂਤ ਜੁਟਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਂਟੀ-ਟੈਰਰਿਸਟ ਸਕ੍ਰਾਈਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜੀ.ਐਲ. ਸਿੰਘਲ ਤੱਕ ਅੱਪੜਨ ਦਾ ਅਹੁਦ ਕੀਤਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਅੱਗੇ...

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ਼ਰਤ ਜਹਾਂ...

ਕਾਂਡ ਤੀਜਾ
ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ 2002 ਇਕ ਬਦਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਵਾਲ: ਮੈਂ ਰਾਜਨ ਪ੍ਰਿਯਾਦਰਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦਲਿਤ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਇਥੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਅਹੁਦੇ ਉਪਰ ਅਤੇ ਤਮਾਮ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਮਾਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਆਦਮੀ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫਸਰ ਹਨ। ਉਹ ਐਸੇ ਅਫਸਰ ਹਨ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਦੀ ਹਰ ਰਗ ਦੇ ਭੇਤੀ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ।
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਇਹ ਸੱਚੀ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣੇ ਰਹੋ?
ਜਵਾਬ: ਇਕ ਵਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਖੁਦ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨਾਲ।

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਹਾਂ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਹੋਇਆ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ?
ਜਵਾਬ: ਕੁਝ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਨ ਪ੍ਰਿਯਾਦਰਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਤੇ ਤੁਸੀਂ?
ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਵੀ।
ਸਵਾਲ: ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਤੰਤਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
ਜਵਾਬ: ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਦਲਿਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਰਗਾ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਵੱਧ ਬਿਹਤਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਮੇਰਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ?

ਸਵਾਲ: ਕੀ ਕਦੀ ਇੰਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਖੋ, ਗੁਜਰਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਕਸੱਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮਤਹਿਤ ਦਲਿਤਾਂ ਜਾਂ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਦਲਿਤ ਹਨ?
ਜਵਾਬ: ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਨਜਿੱਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਐਸਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਉਸ (ਰਾਡਾ) ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਫਸੇ ਸੀ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, 2004 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੜੀ ਇਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਅਸਲੀ ਸੀ ਜਾਂ ਫਰਜ਼ੀ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ

ਸਵਾਲ: ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਫਸਰ-ਨੇਤਾ ਗਰੋਹ ਜਿਹਾ ਕੁਝ (ਹੈ), ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋਇਆ।
ਜਵਾਬ: ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ) ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਫਿਰ ਤਮਾਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ, ਸਮੇਤ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਂਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ?
ਜਵਾਬ: ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ (ਮੋਦੀ) ਸਿੱਧੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗਿਰੀਸ਼ ਸਿੰਘਲ

ਸਵਾਲ: ਫਰਜ਼ੀ ਸੀ? ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ?
ਜਵਾਬ: ਮੈਂ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ (ਐਨਕਾਊਂਟਰ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੁ ਸੀ।

ਸਵਾਲ: ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ?
ਜਵਾਬ: ਦੇਖੋ, ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਉਸ ਨੇ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਗੁਆਂਟਾਨਾਮੋ। ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਗਰ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣਗੇ ਹੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਇਹ ਲੋਕ ਕੌਣ ਸਨ? ਲਸ਼ਕਰ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ।
ਸਵਾਲ: ਕੁੜੀ, ਇਸ਼ਰਤ ਵੀ?
ਜਵਾਬ: ਦੇਖੋ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਉਹ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕਵਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਹ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ...?
ਜਵਾਬ: ਸਿਸਟਮ ਕੇ ਸਾਬ ਰਹਨਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਕੰਪਰੋਮਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੜ੍ਹਤਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਮਤਲਬ, ਪ੍ਰਿਯਾਦਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ?
ਜਵਾਬ: ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਦ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸਵਾਲ: ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਾਡਿਅਨ ਨਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
ਜਵਾਬ: ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪਾਡਿਅਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਏਨਾ ਨੇੜੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਏ?
ਜਵਾਬ: ਏ.ਟੀ.ਐਸ. ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਨ।

ਸਵਾਲ: ਓਹ... ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ, ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ?
ਜਵਾਬ: ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੀਤਾ, ਸਿਸਟਮ ਲਈ ਕੀਤਾ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਰਡਾਰ ਹੇਠ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੇਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ?
ਜਵਾਬ: ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਅੱਛਾ, ਸਟੇਟ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਜਵਾਬ: ਦੇਖੋ, ਚਾਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਲਾਹਾ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਜੇ ਇਹ ਨੁੱਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਜ਼ਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

ਗਿਰੀਸ਼ ਸਿੰਘਲ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਰਹਿਮ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸਿੰਘਲ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਬੇਨਤੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2010 ‘ਚ ਹੋਈ ਸੀ:

ਸਵਾਲ: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਐਸਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ?
ਜਵਾਬ: ਅਜੀਬ ਹਾਲਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਹੇਤ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ; ਤੇ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਲਿਆਜ਼ਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰੀਏ, ਪੁਲਿਸ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫਸਰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ, ਇਹ ਤਾਕਤਵਰ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਦਾ ਸੂਬੇ ‘ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ? ਤੇ ਪੁਲਿਸ ‘ਤੇ ਵੀ?
ਜਵਾਬ: ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਇਥੇ 1991 ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਫ਼ਸਾਦ ਦੇਖ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਸੰਨ 82, 83, 85, 87 ਅਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1992 ਦਾ ਫ਼ਸਾਦ ਵੀ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। 2002 ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ 2002

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈੱਲ ਦਾ ਜਾਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਤਾਬਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ 44 ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ। ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਈ ‘ਸਿੱਟ’ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਹੈ ਸਤੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਦਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ। ਉਹ ਦਿਖਾਵਾ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡਾ-ਸੁਥਰਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਇਸ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅੰਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
ਜਵਾਬ: ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ।

ਸਵਾਲ: ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ?
ਜਵਾਬ: ਹਾਂ।

ਸਵਾਲ: ਮੈਂ ਗੀਤਾ ਜੋਹਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜਵਾਬ: ਓਹ, ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਜਨੀਸ਼ ਰਾਏ ਨੇ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ 13 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਸਵਾਲ: ਪਰ ਇਹ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਹੈ... ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ, ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਫਸਰ-ਨੇਤਾ ਗਰੋਹ ਜਿਹਾ ਕੁਝ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਨੇਹਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇਹੁ

ਸੋਹਣੀ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਅਦਾ ਦੀ ਮਾਲਕ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇਹਾ ਯੂਪੀਆ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਨੇਹਾ ਯੂਪੀਆ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਰੰਗੀਲੇ' ਵਿਚ ਬੜੇਰ ਨਾਇਕਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਹੀਰੋ ਸੀ ਅਦਾਕਾਰ ਜਿੰਮੀ ਸੋਰਗਿਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਨਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕੁਝ ਕੁ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਨੇਹਾ ਯੂਪੀਆ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਨੇਹਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ 1994 ਵਿਚ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮ

ਅਨੰਤ ਕੌਰ ਮਾਵੀ

'ਮਿਨਾਰਮ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੁੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ।

ਨੇਹਾ ਯੂਪੀਆ ਦਾ ਜਨਮ ਕੋਚੀ (ਕੇਰਲਾ) ਵਿਚ 23 ਅਗਸਤ 1980 ਨੂੰ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਯੂਪੀਆ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਟਕ 'ਗਰੈਫਿਟੀ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਹਾ ਯੂਪੀਆ ਨੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਉਹ 'ਫੈਮਿਨਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ' ਬਣੀ ਸੀ। -0-

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਫੁੱਲੂ' ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਔਰਤ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ.

ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਗਾਂਹ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਫਿਲਮ 'ਫੁੱਲੂ' ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੀਏਟਰ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼ਾਰਿਬ ਹਾਸ਼ਮੀ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਫਿਲਮ 'ਫਿਲਮਸਤਾਨ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਕਪੂਰ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਫਿਲਮ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰਨੁਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਫੁੱਲੂ ਬਹੁਤ ਭੋਲ-ਭਾਲਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਖਸ ਹੈ ਜੋ ਸਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜੋੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। -0-

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਅਨਮੋਲ ਕਪੂਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ- "ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਾਸਿਕ-ਧਰਮ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਇਕ ਮਸਲੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ,

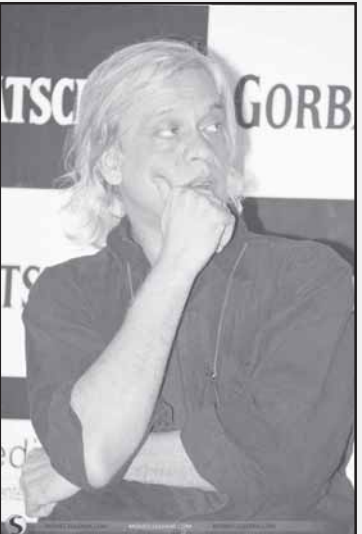
ਫਿਲਮ 'ਫੁੱਲੂ' ਦਾ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਰਿਬ ਹਾਸ਼ਮੀ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਕਪੂਰ।

ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਔਰ ਦੇਵਦਾਸ'

ਉਘੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਔਰ ਦੇਵਦਾਸ' ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਖਰੀਦਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਚਿਸਕ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖਰੀਦਕਾਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਹਟਵੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵਦਾਸ ਦੀ

ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਫਿਲਮਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1928 ਵਿਚ ਬਣੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੀ, ਬੰਗਲਾ, ਅਸਾਮੀ, ਤੇਲਗੂ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੇਵਦਾਸ ਉਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਵਦਾਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੰਗਲਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ਼ਰਤਚੰਦਰ ਚੱਟੋਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ 1917 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 17 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ।

ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਨ 1900 ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ

ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਜਿਸ ਨੇ 'ਯੇ ਸਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਅਤੇ 'ਹਜ਼ਾਰੋ ਖਵਾਹਿਸ਼ੇ ਐਸੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਨਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਸਲ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਵਿਚ ਸ਼ਰਤਚੰਦਰ ਚੱਟੋਪਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੋਂ ਬੜਾ ਮੁਤਾਸਰ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਰਾਹੁਲ ਭੱਟ, ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਅਦਿਤੀ ਰਾਓ ਹੈਦਰੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੌਰਵ ਸੁਕਲਾ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਤਾਹਲ

ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਇਹ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਹੁਲ ਭੱਟ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ ਥੱਕ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਵਦਾਸ ਬਾਰੇ ਬਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ

ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਉਘਾੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅੰਗ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਫਿਲਮ 'ਔਰ ਦੇਵਦਾਸ' ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਪੱਖੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਲਮ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਹੈ। -0-

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੁਧੀਰ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਐਨ ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਫਿਲਮ 'ਔਰ ਦੇਵਦਾਸ' ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਹੁਲ ਭੱਟ, ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਅਦਿਤੀ ਰਾਓ ਹੈਦਰੀ।

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc. Minneapolis, MN 55426

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

www.Transportationfunding.com

Noblesville Trucks and Trailers Repair Shop

15203 Stony Creek Way, Noblesville, IN 46060

ਇਥੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਰਿਪੇਅਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

*Clutch transmittion differential drive line ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

*ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਰੀਫਲ ਆਇਲ ਚੇਂਜ

*ਟਰੱਕਾਂ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰਾਂ ਦੀ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਬੁਸ਼ਿੰਗ

*ਏਅਰ ਡਰਾਇਰ, ਰੇਡੀਏਟਰ, ਕੰਪਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਕਿੰਗ ਪਿੰਨਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

24 ਘੰਟੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

(150 ਮੀਲ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ)

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਵਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 317-800-2976

ਫੈਕਸ: 317-774-9665

VAPOR MAVEN

FRANCHISING OPPORTUNITY

The Midwest's
Fastest Growing
Vape Shop

No Prior
Experience
Required

Huge Return
Make Up To \$10k
Monthly Profit

Low Investment
Under \$100k
Including
Franchise Fee

OVER 50
LOCATIONS IN 4
STATES!

VaporMaven@Gmail.com
WWW.VAPORMAVEN.COM

Hermin Thind- CEO
(479)-409-2293